

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	18. 12	20 19. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	23-3/19-9	
VEZA:		
EPA:	897 XXVII	
SKRAĆENICA:		PRILOG:

SKUPŠTINA CRNE GORE

Predsjedniku

Ivanu Brajoviću

Na osnovu člana 93 stav 1 Ustava Crne Gore, podnosimo **PREDLOG ZAKONA O IZBORU POSLANIKA I ODBORNIKA**, radi stavljanja u skupštinsku proceduru.

POSLANICI

Marta Šćepanović

Nikola Rakočević

Jovanka Lalić

Boris Mugoša

Danijel Živković

Andrija Popović

Adrijan Vuksanović

Miloš Nikolić

Ervin Ibrahimović

Predrag Sekulić

**ZAKON O
IZBORU POSLANIKA I ODBORNIKA**

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se: način i postupak izbora poslanika u Skupštinu Crne Gore i odbornika u skupštinu opštine, opštine u okviru Glavnog grada, Glavnog grada i Prijestonice (u daljem tekstu: opština); organizacija, sastav i nadležnost organa za sprovođenje izbora; utvrđivanje rezultata glasanja i raspodjela mandata; zaštita biračkog prava, medijsko predstavljanje podnosilaca izbornih lista i kandidata sa izbornih lista i druga pitanja od značaja za organizaciju i sprovođenje izbora.

Član 2

Poslanike i odbornike biraju i pravo da budu birani za poslanika i odbornika imaju građani koji imaju crnogorsko državljanstvo i koji su upisani u birački spisak u skladu sa zakonom kojim se uređuje birački spisak (u daljem tekstu: birač), na osnovu opšteg i jednakog biračkog prava, na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasanjem, u skladu sa ovim zakonom.

Niko ne može, po bilo kom osnovu, pozvati birača na odgovornost zbog glasanja.

Član 3

U skupštinu opštine, opštine u okviru Glavnog grada, Glavnog grada i Prijestonice (u daljem tekstu: skupština opštine) bira se 30 odbornika i još po jedan odbornik na svakih 5.000 birača.

Broj odbornika utvrđuje skupština opštine odlukom najkasnije do dana raspisivanja izbora.

Član 4

Poslanik, odnosno odbornik bira se u izbornoj jedinici na osnovu izborne liste političke partije (stranačka izborna lista), koalicije (koaliciona izborna lista), odnosno grupe birača (izborna lista grupe birača) (u daljem tekstu: izborna lista).

Poslanički, odnosno odbornički mandati raspodjeljuju se srazmjerno broju dobijenih glasova.

Član 5

Mandat poslanika, odnosno odbornika traje četiri godine.

Mandat odborniku može prestati i ranije u skladu sa ovim zakonom.

Poslanik, odnosno odbornik opredjeljuje se i glasa po sopstvenom uvjerenju.

Poslanik, odnosno odbornik ne može biti opozvan.

Član 6

Izborna kampanja političkog subjekta, u smislu ovog zakona, predstavlja skup aktivnosti političkog subjekta u periodu od dana raspisivanja izbora do dana proglašenja konačnih rezultata izbora.

Član 7

Javni funkcioneri koje imenuje ili postavlja Vlada Crne Gore i koje bira ili imenuje lokalna samouprava, državni službenici i namještenici ne mogu učestvovati u izbornoj kampanji, niti mogu javno izražavati svoje stavove povodom izbora, u radnom vremenu, odnosno dok su na dužnosti.

Policijski službenici i pripadnici Agencije za nacionalnu bezbjednost ne smiju učestvovati u izbornoj kampanji na bilo koji način.

Član 8

Birači imaju pravo da preko medija budu obaviješteni o izbornim programima i aktivnostima podnosilaca izbornih lista, kao i o kandidatima sa izbornih lista.

Radi ostvarivanja prava birača iz stava 1 ovog člana mediji dužni su da dosljedno primjenjuju načela ravnopravnosti svih podnosilaca izbornih lista i kandidata sa tih lista.

Medijsko predstavljanje izbornih lista u toku izborne kampanje (u daljem tekstu: medijsko predstavljanje) podrazumijeva aktivnosti političkih subjekta koje se odnose na javne skupove i predstavljanje putem medija.

Medijsko predstavljanje počinje od dana potvrđivanja izborne liste, a završava se 24 časa prije dana održavanja izbora.

Član 9

Organi za sprovođenje izbora su birački odbori i izborne komisije.

Član 10

Zaštitu biračkog prava obezbjeđuju izborne komisije, Ustavni sud Crne Gore i nadležni sudovi.

Član 11

Sredstva za sprovođenje izbora obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

Na radnje, akte, podneske i ostale spise u vezi sa sprovođenjem izbora i prestankom mandata poslanika, odnosno odbornika ne plaća se taksa.

Član 12

Svi izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

II. BIRAČKO PRAVO

Član 13

Biračko pravo, u smislu ovog zakona, obuhvata prava birača: da biraju i da budu birani; da kandiduju i da budu kandidovani; da odlučuju o predloženim kandidatima i

izbornim listama; da kandidatima javno postavljaju pitanja; da budu pravovremeno, istinito, potpuno i objektivno informisani o programima i aktivnostima podnosioca izbornih lista i o kandidatima sa tih lista, kao i da raspolažu drugim pravima u skladu sa ovim zakonom.

Član 14

Pravo da bira i da bude biran za poslanika ima birač koji je navršio 18 godina života i koji ima prebivalište u Crnoj Gori najmanje dvije godine prije dana održavanja izbora.

Pravo da bira i da bude biran za odbornika ima birač koji je navršio 18 godina života, koji ima prebivalište u Crnoj Gori najmanje dvije godine i koji ima prebivalište u opštini, kao izornoj jedinici, najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora.

III. IZBORNE JEDINICE

Član 15

Izbor poslanika obavlja se u Crnoj Gori kao jedinstvenoj izornoj jedinici.

Izbor odbornika obavlja se u opštini kao jedinstvenoj izornoj jedinici.

IV. RASPISIVANJE IZBORA

Član 16

Izbori za poslanike, odnosno odbornike raspisuju se odlukom organa nadležnog za raspisivanje izbora.

Centralna izborna komisija i opštinske izborne komisije dužne su da u roku od 72 časa od dana donošenja odluke o raspisivanju izbora, utvrde i objave izborni kalendar svih rokova za sprovođenje izbornih radnji predviđenih izbornim zakonodavstvom.

Dan održavanja izbora je, po pravilu, nedjelja.

Odluka o raspisivanju izbora objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore“, a za odbornike i u „Službenom listu Crne Gore - opštinski propisi“.

Član 17

Izbori za poslanike, odnosno odbornike održavaju se najkasnije 15 dana prije isteka mandata poslanika, odnosno odbornika.

Od dana raspisivanja izbora do dana održavanja izbora ne može proteći manje od 60 ni više od 100 dana.

Danom potvrđivanja mandata poslanika, odnosno odbornika novog saziva prestaje mandat poslanika, odnosno odbornika prethodnog saziva.

Potvrđivanje mandata vrši se u roku od 30 dana od dana održavanja izbora, tako što predsjedavajući sjednice odgovarajuće skupštine konstatuje i objavljuje da je podnošenjem izvještaja nadležne izborne komisije o rezultatima izbora potvrđen mandat novoizabranim poslanicima, odnosno odbornicima.

Član 18

U slučaju raspuštanja Skupštine Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština) ili donošenja odluke o skraćanju mandata Skupštini, Predsjednik Crne Gore raspisuje izbore najkasnije u roku od 72 časa od njenog raspuštanja, odnosno od stupanja na snagu odluke o skraćanju mandata.

U slučaju prestanka mandata skupštine opštine prije isteka vremena na koje je birana, Predsjednik Crne Gore raspisuje izbore najkasnije u roku od 72 časa od njenog raspuštanja, odnosno od stupanja na snagu odluke o skraćanju mandata.

U slučaju iz st. 1 i 2 ovog člana primjenjuju se odredbe člana 17 st. 2, 3 i 4 ovog zakona.

V. ORGANI ZA SPROVOĐENJE IZBORA

Član 19

Za svoj rad organi za sprovođenje izbora odgovaraju organu koji ih je birao.

Državni organi, organi lokalne uprave, drugi organi i organizacije dužni su da pružaju stručnu i tehničku pomoć organima za sprovođenje izbora i da im dostavljaju podatke potrebne za rad.

Član 20

Organi za sprovođenje izbora vrše poslove iz svoje nadležnosti u skladu sa ovim zakonom.

Pravo odlučivanja imaju članovi organa za sprovođenje izbora.

Pravo da učestvuju u radu organa za sprovođenje izbora, bez prava odlučivanja, imaju i ovlašćeni predstavnici potvrđenih i proglašanih izbornih lista (u daljem tekstu: ovlašćeni predstavnici).

Pravo da odredi ovlašćenog predstavnika za rad u organima za sprovođenje izbora ima svaki podnosilac potvrđene i proglašene izborne liste.

Dva ili više podnosilaca izborne liste mogu odrediti zajedničkog ovlašćenog predstavnika za rad u organu za sprovođenje izbora.

Član 21

Kandidat na izbornim listama ne može biti u sastavu organa za sprovođenje izbora i prestaje mu funkcija u ovim organima prihvatanjem kandidature za poslanika, odnosno odbornika.

Član 22

Organi za sprovođenje izbora rade ako sjednici prisustvuje većina od ukupnog broja članova.

Organi za sprovođenje izbora odlučuju većinom glasova ukupnog broja članova. Članovi organa za sprovođenje izbora dužni su da glasaju.

Član 23

Organi za sprovođenje izbora dužni su da obezbijede javnost rada. Sjednice izbornih komisija su javne.

Predsjednik izborne komisije blagovremeno obavještava predstavnike medija o sjednicama, o dnevnom redu sjednica i obezbjeđuje da njihovi predstavnici prate sjednice izborne komisije.

Članovi organa za sprovođenje izbora i druga lica koja prate rad organa za sprovođenje izbora dužni su da postupaju na osnovu zakona, kao i propisa koje donosi Centralna izborna komisija.

Članovi organa za sprovođenje izbora dužni su da potpišu izjavu o prihvatanju Etičkog kodeksa organa za sprovođenje izbora.

Kad lice koje prati rad organa za sprovođenje izbora prekrši pravila o održavanju reda na biračkom mjestu ili na drugi način ometa rad organa za sprovođenje izbora, predsjednik organa za sprovođenje izbora će ga upozoriti, ako lice i dalje nastavi da ometa rad, predsjednik organa za sprovođenje izbora će ga udaljiti, na osnovu prethodne odluke organa za sprovođenje izbora, što će konstatovati u zapisnik o radu organa za sprovođenje izbora.

1. Centralna izborna komisija

Član 24

Centralna izborna komisija ima status pravnog lica.

Član 25

Centralna izborna komisija ima sedam članova.

Članove Centralne izborne komisije bira Skupština, na predlog radnog tijela Skupštine nadležnog za izbor i imenovanja (u daljem tekstu: nadležni odbor), nakon sprovedenog javnog konkursa.

Članovi Centralne izborne komisije biraju se na period od pet godina i mogu biti birani najviše dva puta.

Član 26

Za člana Centralne izborne komisije može biti izabrano lice koje:

- ima biračko pravo;
- ima visoko obrazovanje iz oblasti pravnih nauka, najmanje sedmi nivo okvira kvalifikacija, podnivo jedan (VII1); i
- ima najmanje pet godina radnog iskustva od čega najmanje tri godine iskustva iz oblasti izbora i izbornog sistema, političkih sistema, pravosuđa ili zaštite ljudskih prava.

Član 27

Za člana Centralne izborne komisije ne može biti izabrano lice koje je u posljednjih pet godina obavljalo ili obavlja funkciju:

- 1) poslanika ili odbornika;
- 2) člana Vlade Crne Gore;
- 3) predsjednika i potpredsjednika opštine, Prijestonice ili gradonačelnika Glavnog Grada.

Za člana Centralne izborne komisije ne može biti izabrano lice koje je u posljednje tri godine obavljalo ili obavlja funkciju u političkoj partiji (predsjednik partije, zamjenici/potpredsjednici, član predsjedništva, član izvršnog i glavnog odbora).

Za člana Centralne izborne komisije ne može biti izabrano lice koje je član političke partije.

Za člana Centralne izborne komisije ne može biti izabrano lice koje je pravnosnažno osuđeno za krivično djelo protiv službene dužnosti, korupcije, prevare, krađe ili drugo krivično djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje javne funkcije ili je pravnosnažno osuđeno za krivično djelo protiv izbornih prava, bez obzira na to da li je kazna uslovna ili безусловna.

Član 28

Postupak izbora članova Centralne izborne komisije pokreće nadležni odbor objavljivanjem javnog konkursa, najkasnije tri mjeseca prije isteka mandata članovima postojeće komisije.

Javni konkurs se objavljuje u „Službenom listu Crne Gore“ i jednom dnevnom štampanom mediju koji izlazi u Crnoj Gori.

Javni konkurs iz stava 2 ovog člana sadrži:

- 1) uslove koje kandidat za člana Centralne izborne komisije mora da ispunjava;
- 2) dokumentaciju koja se dostavlja uz prijavu; i
- 3) način i rok prijavljivanja na javni konkurs.

Rok za podnošenje prijave na javni konkurs je 15 dana od dana objavljivanja konkursa.

Član 29

Nadležni odbor je dužan da, odmah po raspisivanju javnog konkursa, započne postupak obrazovanja Komisije za sprovođenje izbora članova Centralne izborne komisije (u daljem tekstu: Komisija).

Komisija ima pet članova, i to:

- 1) dva predstavnika Skupštine (jedan iz reda parlamentarne većine, jedan iz reda parlamentarne opozicije koja je osvojila najveći broj mandata);
- 2) predstavnik Udruženja pravnika Crne Gore;
- 3) predstavnik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore; i
- 4) predstavnik nevladinih organizacija.

Nadležni odbor upućuje poziv organima i drugim subjektima iz stava 2 tač. 1, 2 i 3 ovog člana da u roku od sedam dana od dana upućivanja poziva odrede svog predstavnika u Komisiju.

Nadležni odbor upućuje javni poziv za određivanje člana Komisije iz reda nevladinih organizacija.

Javni poziv iz stava 4 ovog člana se objavljuje u „Službenom listu Crne Gore“ i jednom dnevnom štampanom mediju koji izlazi u Crnoj Gori i sadrži uslove koje nevladine organizacije moraju da ispunjavaju kao ovlašćeni predlagачi.

Prijave za kandidate za članove Komisije podnose se u roku od sedam dana od dana objavljivanja javnog poziva.

Nevladina organizacija može da bude predlagač člana Komisije ako ispunjava sledeće uslove:

- 1) da je upisana u registar kod nadležnog organa državne uprave;
- 2) da u osnivačkom aktu i Statutu ima kao osnovne ciljeve i zadatke djelovanja pitanja iz oblasti zaštite ljudskih prava i/ili vladavine prava i najmanje tri godine iskustva u ovim oblastima;
- 3) ako je u prethodnoj godini realizovala najmanje jedan projekat iz oblasti zaštite ljudskih prava ili vladavine prava; i
- 4) ako je predala poreskom organu prijavu za prethodnu fiskalnu godinu (bilans stanja i bilans uspeha) u skladu sa zakonom.

Ako nevladine organizacije kao predlagači podnesu više odvojenih predloga, nadležni odbor će utvrditi predlog za člana Komisije na osnovu sledećih kriterijuma:

- 1) broja nevladinih organizacija koje su podržale kandidaturu;
- 2) iskustvo u izbornim procesima; i
- 3) intervju.

Nadležni odbor će u roku od tri dana od dana isteka roka za dostavljanje predloga utvrditi listu kandidata za člana Komisije iz reda nevladinih organizacija.

Član 30

Nakon isteka propisanog roka za prijavu kandidata na osnovu javnog konkursa iz člana 27 stav 1 ovog zakona, Komisija vrši provjeru ispunjenosti uslova iz čl. 26 i 27 ovog zakona i u roku osam dana od dana isteka roka za prijavljivanje na konkurs sačinjava listu kandidata koji ispunjavaju uslove.

Komisija obavlja razgovor sa kandidatima iz stava 1 ovog člana.

Komisija, na osnovu dokaza, kojim se potvrđuje ispunjenost uslova iz člana 26 i 27 ovog zakona i obavljenog razgovora, sačinjava listu od sedam kandidata za izbor članova Centralne izborne komisije, sa obrazloženjem.

Komisija sačinjava listu iz stava 3 ovog člana, većinom od najmanje četiri glasa, u roku od 20 dana od dana isteka roka za prijavljivanje na konkurs.

Komisija dostavlja listu kandidata iz stava 3 ovog člana nadležnom odboru, radi predlaganja Skupštini.

Član 31

Nadležni odbor je dužan da, u roku od osam dana od dana dostavljanja liste kandidata od strane Komisije, utvrdi predlog odluke o izboru članova Centralne izborne komisije.

Predlog odluke sa obrazloženjem i izvještajem o sprovedenom postupku za izbor članova Centralne izborne komisije dostavlja se Skupštini na razmatranje i odlučivanje.

Član 32

Članu Centralne izborne komisije prestaje mandat prije isteka vremena na koje je izabran:

- 1) podnošenjem ostavke;
- 2) prestankom crnogorskog državljanstva;
- 3) zbog trajnog gubitka radne sposobnost; ili

4) ako je pravosnažno osuđen na безусловnu kaznu zatvora.

Član 33

Član Centralne izborne komisije razrješava se:

- 1) ako se utvrdi da je u postupku izbora dao o sebi netačne podatke ili je propustio da iznese podatke i okolnosti koji su bitni za izbor;
- 2) ako se naknadno utvrdi da ne ispunjava uslove iz čl. 26 i 27 ovog zakona;
- 3) zbog javnog ispoljavanja političkih uvjerenja; ili
- 4) zbog nesavjesnog i neprofesionalnog vršenja dužnosti.

Nesavjesnim i neprofesionalnim vršenjem dužnosti iz stava 2 tačka 4 ovog člana smatra se postupanje člana Centralne izborne komisije koje je suprotno zakonom propisanim ovlašćenjima, kao i neispunjavanje zakonom propisanih obaveza.

U slučajevima iz stava 2 ovog člana predlog za razrješenje Centralna izborna komisija podnosi Skupštini.

Član 34

U slučaju prestanka mandata člana Centralne izborne komisije prije isteka vremena na koje je izabran, Skupština će izabrati novog člana Centralne izborne komisije u skladu sa ovim zakonom.

Mandat člana Centralne izborne komisije koji je izabran u skladu sa stavom 1 ovog člana prestaje danom prestanka mandata Centralne izborne komisije.

Član 35

Skupština će raspustiti Centralnu izbornu komisiju, ukoliko:

- 1) bez opravdanog razloga ne održava sjednice duže od šest mjeseci;
- 2) ne vrši poslove iz svoje nadležnosti u skladu sa članom 38 stav 1 tač. 1 do 24 ovoga zakona.

Član 36

Sjednice Centralne izborne komisije održavaju se najmanje jednom mjesečno.

Sjednice Centralne izborne komisije saziva i njima predsjedava predsjednik Centralne izborne komisije, koji se bira iz reda članova Centralne izborne komisije.

Centralna izborna komisija ima potpredsjednika koji se, na predlog predsjednika, bira iz reda članova Centralne izborne komisije.

U slučaju spriječenosti, predsjednika Centralne izborne komisije zamjenjuje potpredsjednik Centralne izborne komisije

Član 37

Članovi Centralne izborne komisije dužnost obavljaju profesionalno.

Članovi Centralne izborne komisije za vrijeme vršenja funkcije mogu se baviti, obrazovnim, naučnim i stručnim radom i istraživanjima, objaviti stručne i naučne radove, učestvovati u radu stručnih i naučnih skupova, u pripremanju nacrtu propisa, te volonterski učestvovati u radu humanitarnih, kulturnih i sportskih organizacija.

Član 38

Centralna izborna komisija:

- 1) stara se o zakonitom sprovođenju izbora i jedinstvenoj primjeni odredaba ovog zakona;
- 2) prati primjenu i daje mišljenje u vezi sa primjenom ovog zakona;
- 3) bira članove opštinskih izbornih komisija;
- 4) usklađuje rad opštinskih izbornih komisija i daje uputstva u vezi primjene ovog zakona i vrši nadzor nad njihovim radom;
- 5) utvrđuje jedinstvene standarde za izborni materijal;
- 6) propisuje obrasce za sprovođenje izbornih radnji propisanih ovim zakonom;
- 7) utvrđuje proceduru tabeliranja rezultata izbora;
- 8) određuje način rukovanja i čuvanja izbornog materijala;
- 9) ocjenjuje da li su izborne liste poslanika sastavljene i podnešene u skladu sa ovim zakonom;
- 10) donosi rješenje o proglašenju izborne liste poslanika;
- 11) javno objavljuje broj birača u cjelini, po opštinama i po biračkim mjestima;
- 12) utvrđuje rezultate izbora za poslanike, kao i broj glasova za svaku izbornu listu i utvrđuje broj mandata koji pripada svakoj izbornoj listi poslanika;
- 13) javno objavljuje ukupne rezultate za izbor poslanika i po svakom biračkom mjestu u Crnoj Gori;
- 14) podnosi izvještaj Skupštini o rezultatima za izbor poslanika i o popuni upražnjenih poslaničkih mjesta;
- 15) izdaje uvjerenje o izabranom poslaniku;
- 16) dostavlja podatke o izborima za poslanike organima nadležnim za prikupljanje i obradu statističkih podataka;
- 17) podnosi Skupštini izvještaj o sprovedenim izborima i referendumu u roku od 60 dana od dana objave službenih rezultata izbora;
- 18) donosi poslovnik o radu;
- 19) donosi Etički kodeks organa za sprovođenje izbora i stara se o njegovom sprovođenju;
- 20) usvaja godišnji plan rada Centralne izborne komisije;
- 21) utvrđuje nacrt budžeta Centralne izborne komisije;
- 22) podnosi Skupštini godišnji izvještaj o radu Centralne izborne komisije najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu;
- 23) sprovodi obuke za članove organa za sprovođenje izbora, organizuje testiranja i izdaje certifikate o uspješnom pohađanju obuke;
- 24) sprovodi edukaciju i informisanje građana, nevladinih organizacija, političkih subjekata i medija o izborima i biračkom pravu;
- 25) priprema i sprovodi procedure za javno tabeliranje rezultata svih organa za sprovođenje izbora, na svim nivoima;
- 26) daje mišljenja za dogradnju i unapređivanje izbornog zakonodavstva;
- 27) unapređuje tehničke aspekte za sprovođenje izbora kroz uvođenje novih metodologija i tehnologija;
- 28) objavljuje periodične, stručne publikacije vezano za izborni sistem, rezultate izbora, sprovođenje izbora i praksu;

29) ostvaruje saradnju s organizacijama u zemlji te s međunarodnim organizacijama i institucijama u oblasti izbornog zakonodavstva i izbornog sistema uopšte;

30) vrši i druge poslove u ostvarivanju funkcije izborne komisije.

Centralna izborna komisija ima svoju internet stranicu na kojoj, u roku od 24 časa, objavljuje sve akte i podatke, kao i privremene i konačne rezultate glasanja na lokalnim, parlamentarnim, predsjedničkim izborima i na referendumu na svakom biračkom mjestu.

Internet stranica Centralne izborne komisije iz stava 2 ovog člana sadrži podportale opštinskih izbornih komisija .

Član 39

Za vršenje stručnih i administrativnih poslova Centralna izborna komisija obrazuje službu Centralne izborne komisije (u daljem tekstu: Služba).

Službom rukovodi sekretar kojeg bira i razrešava Centralna izborna komisija.

Sekretara Centralne izborne komisije bira Centralna izborna komisija nakon sprovedenog javnog konkursa, u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju pitanja položaja državnih službenika i namještenika.

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Službe donosi Centralna izborna komisija, na predlog sekretara Centralne izborne komisije.

Na status i druga prava zaposlenih u Službi primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju pitanja položaja državnih službenika i namještenika.

Član 40

Podnosioci izbornih lista Centralnoj izbornoj komisiji, uz dostavljanje predloga liste, istovremeno određuju ovlašćenog predstavnika i njegovog zamjenika.

Centralna izborna komisija donosi rješenje o proglašenju izborne liste kojim utvrđuje lica koja učestvuju u radu Centralne izborne komisije kao ovlašćeni predstavnici.

Ovlašćeni predstavnici izborne liste imaju pravo da učestvuju u radu Centralne izborne komisije 20 dana prije dana određenog za održavanje izbora, zaključno sa danom utvrđivanja konačnih rezultata izbora, bez prava odlučivanja.

2. Opštinska izborna komisija

Član 41

Opštinska izborna komisija ima pet članova.

Opštinsku izbornu komisiju bira Centralna izborna komisija, nakon sprovedenog javnog konkursa, na period od pet godina.

Član 42

Za člana opštinske izborne komisije može biti izabrano lice koje:

- 1) ima biračko pravo;
- 2) ima visoko obrazovanje iz oblasti pravnih nauka, najmanje sedmi nivo okvira kvalifikacija, podnivo jedan (VII1); i

- 3) ima najmanje pet godina radnog iskustva od čega najmanje jednu godinu iskustva iz oblasti pravosuđa, izbornog sistema, političkih sistema ili zaštite ljudskih prava.

Član 43

Za člana opštinske izborne komisije ne može biti izabrano lice koje je u posljednjih pet godina obavljalo ili obavlja funkciju:

- 1) poslanika ili odbornika;
- 2) člana Vlade Crne Gore;
- 3) predsjednika i potpredsjednika opštine, Prijestonice ili gradonačelnika Glavnog Grada.

Za člana opštinske izborne komisije ne može biti izabrano lice koje je u posljednje tri godine obavljalo ili obavlja funkciju u političkoj partiji (predsjednik partije, zamjenici/potpredsjednici, član predsjedništva, član izvršnog i glavnog odbora).

Za člana opštinske izborne komisije ne može biti izabrano lice koje je član političke partije.

Za člana opštinske izborne komisije ne može biti izabrano lice koje je pravosnažno osuđeno za krivično djelo protiv službene dužnosti, korupcije, prevare, krađe ili drugo krivično djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje javne funkcije ili je pravosnažno osuđeno za krivično djelo protiv izbornih prava bez obzira na to da li je kazna uslovna ili безусловna.

Član 44

Na postupak javnog oglašavanja, prijavljivanja kandidata, obavljanja intervjua, utvrđivanja liste kandidata i donošenja odluke i izboru članova opštinske izborne komisije shodno se primjenjuju odredbe zakona o državnim službenicima i namještenicima.

Centralna izborna komisija dužna je da raspiše javni konkurs za izbor članova opštinskih izbornih komisija najkasnije 60 dana od dana konstituisanja.

Prilikom donošenja odluke o izboru članova opštinske izborne komisije opštinske izborne komisije, Centralna izborna komisija je dužna da vodi računa o srazmjernoj zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Član 45

Članu opštinske izborne komisije prestaje mandat prije isteka vremena na koje je izabran:

- 1) podnošenjem ostavke;
- 2) prestankom crnogorskog državljanstva;
- 3) zbog trajnog gubitka radne sposobnosti; ili
- 4) ako je pravosnažno osuđen na безусловnu kaznu zatvora.

Član 46

Član opštinske izborne komisije razrješava se:

- 1) ako se utvrdi da je u postupku izbora dao o sebi netačne podatke ili je propustio da iznese podatke i okolnosti koji su bitni za izbor;

- 2) ako se naknadno utvrdi da ne ispunjava uslove iz čl. 42 i 43 ovog zakona;
- 3) zbog javnog ispoljavanja političkih uvjerenja; ili
- 4) zbog nesvjesnog i neprofesionalnog vršenja dužnosti.

Na postupak razrješenja člana opštinske izborne komisije, shodno se primjenjuju odredbe zakona kojima se uređuje postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti državnog službenika i namještenika.

Član 47

U slučaju da opštinska izborna komisija ne vrši poslove iz svoje nadležnosti utvrđene članom 49 stav 1 tač. 1 do 11 ovog zakona, Centralna izborna komisija će preuzeti nadležnost opštinske izborne komisije.

Član 48

Sjednice opštinske izborne komisije saziva i njima predsjedava predsjednik opštinske izborne komisije, koji se bira iz reda članova opštinske izborne komisije.

U slučaju spriječenosti, predsjednika opštinske izborne komisije zamjenjuje član komisije kog on ovlasti.

Član 49

Opštinska izborna komisija:

- 1) stara se o zakonitom sprovođenju izbora;
- 2) organizuje tehničke pripreme za sprovođenje izbora;
- 3) određuje biračka mjesta za izbor poslanika i odbornika;
- 4) obrazuje biračke odbore i imenuje predsjednika i članove biračkih odbora;
- 5) utvrđuje broj glasačkih listića za pojedina biračka mjesta, ovjerava ih i zajedno sa ovjerenim izvodom iz biračkog spiska zapisnički ih predaje biračkim odborima;
- 6) ocjenjuje da li su izborne liste odbornika sastavljene i podnešene u skladu sa ovim zakonom;
- 7) potvrđuje i proglašava izborne liste odbornika;
- 8) utvrđuje rezultate izbora odbornika, kao i broj glasova za svaku izbornu listu i utvrđuje broj mandata koji pripada svakoj izornoj listi odbornika;
- 9) izdaje uvjerenje izabranom odborniku;
- 10) utvrđuje ukupne rezultate glasanja za izbor poslanika na svojoj teritoriji i po svakom biračkom mjestu i o tome dostavlja izvještaj Centralnoj izornoj komisiji;
- 11) javno objavljuje rezultate za izbor odbornika;
- 12) podnosi izvještaj skupštini opštine o rezultatima za izbor odbornika i o popuni upražnjenih odborničkih mjesta;
- 13) dostavlja podatke o izborima za odbornike organima nadležnim za prikupljanje i obradu statističkih podataka;
- 14) vrši i druge poslove u ostvarivanju funkcije izborne komisije.

Opštinska izborna komisija u roku od 24 časa, na potportalu internet stranice Centralne izborne komisije, objavljuje sve akte i podatke, kao i privremene i konačne rezultate glasanja na lokalnim izborima, na svakom biračkom mjestu.

Član 50

Opštinska izborna komisija ima sekretara kojeg bira opštinska izborna komisija, nakon sprovedenog javnog konkursa u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju pitanja položaja državnih službenika i namještenika.

Opštinska izborna komisija za vršenje stručnih i administrativnih poslova, od dana raspisivanja izbora do dana proglašenja konačnih rezultata može angažovati stručno i tehničko osoblje.

Član 51

Podnosioci izbornih lista uz dostavljanje predloga izborne liste opštinskoj izbornoj komisiji, istovremeno određuju ovlašćenog predstavnika i njegovog zamjenika.

Opštinska izborna komisija donosi rješenje o proglašenju izborne liste kojim utvrđuje lica koja učestvuju u radu opštinske izborne komisije kao ovlašćeni predstavnici.

Ovlašćeni predstavnici imaju pravo da učestvuju u radu opštinske izborne komisije 20 dana prije dana određenog za održavanje izbora, zaključno sa danom utvrđivanja konačnih rezultata izbora, bez prava odlučivanja.

3. Birački odbor

Član 52

Birački odbor čine predsjednik i četiri člana.

Za predsjednika i članove biračkog odbora i njihove zamjenike mogu biti imenovana samo lica koja su pohađala obuku za sprovođenje izbora, prošla testiranja i dobila certifikat o uspješnom pohađanju obuke izdat od Centralne izborne komisije.

Svaka politička partija, koalicija, odnosno grupa birača zastupljena u odgovarajućoj skupštini ima pravo na broj predsjednika biračkih odbora srazmjerno proporcionalnoj zastupljenosti odborničkih mjesta u skupštini, a biračka mjesta na kojima bi pojedine političke partije, koalicije, odnosno grupe birača predlagale predstavnika za predsjednika biračkog odbora, opštinska izborna komisija određuje žrijebom.

U sastav biračkog odbora dva člana i njihovi zamjenici imenuju se na predlog političke partije, koalicije, odnosno grupe birača koja ima većinu u odgovarajućoj skupštini opštine.

U sastav biračkog odbora obavezno se imenuje po jedan predstavnik i njegov zamjenik dvije opozicione političke partije, koalicije, odnosno grupe birača u odgovarajućoj skupštini, koje su na prethodnim izborima dobile najveći broj mandata, a u slučaju istog broja mandata, najveći broj glasova.

Ukoliko u odgovarajućoj skupštini opštine postoji samo jedna opoziciona politička partija, koalicija, odnosno grupa birača u sastav biračkog odbora imenuju se dva predstavnika i njihovi zamjenici te političke partije, koalicije, odnosno grupe birača.

Birački odbor imenuje se za svako biračko mjesto, najkasnije deset dana prije dana određenog za održavanje izbora.

Izuzetno, na obrazloženi zahtjev političke partije, koalicije, odnosno grupe birača koja je stekla pravo da predloži predstavnike u sastav biračkog odbora, sastav biračkog odbora može se mijenjati i nakon isteka roka iz stava 7 ovog člana, a najkasnije 24 časa prije otvaranja biračkih mjesta.

Predsjednika i članove biračkog odbora, u slučaju njihove odsutnosti ili spriječenosti, u vršenju poslova i zadataka biračkog odbora zamjenjuju njihovi zamjenici.

Član 53

Opštinska izborna komisija dužna je da, najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora, donese rješenje koje političke partije, koalicije, odnosno grupe birača imaju pravo da odrede predstavnike u sastav biračkog odbora.

Rješenje iz stava 1 ovog člana opštinska izborna komisija dostavlja svim podnosiocima potvrđenih izbornih lista, u roku od 24 časa od trenutka donošenja.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana ima se pravo prigovora, odnosno žalbe, po postupku za zaštitu izbornog prava utvrđenog ovim zakonom.

Član 54

Podnosioci izbornih lista opštinskoj izbornoj komisiji, uz dostavljanje predloga liste, istovremeno određuju ovlašćenog predstavnika i njegovog zamjenika.

Opštinska izborna komisija donosi rješenje o proglašenju izborne liste kojim utvrđuje lica koja učestvuju u radu biračkih odbora kao ovlašćeni predstavnici.

Ovlašćeni predstavnici imaju pravo da učestvuju u radu biračkih odbora pet dana prije dana određenog za održavanje izbora, zaključno sa danom utvrđivanja konačnih rezultata izbora, bez prava odlučivanja.

Član 55

U slučaju istovremenog održavanja izbora za poslanike i odbornike, birački odbori obrazovani za sprovođenje izbora za poslanike obavljaju poslove biračkih odbora za izbor odbornika.

Član 56

Birački odbor neposredno sprovodi glasanje na biračkom mjestu, obezbjeđuje pravilnost i tajnost glasanja, utvrđuje rezultate glasanja na biračkom mjestu.

Birački odbor se stara o održavanju reda na biračkom mjestu za vrijeme glasanja.

Birački odbor određuje, iz reda svojih članova, četiri povjerenika za glasanje van biračkog mjesta.

Bliža pravila o radu biračkog odbora utvrđuje Centralna izborna komisija.

VI. PREDLAGANJE I UTVRĐIVANJE IZBORNIH LISTA

1. Kandidatura

Član 57

Političke partije, koalicije, odnosno grupe birača predlažu kandidate za svoju izbornu listu, na osnovu određenog broja potpisa birača.

Podnosioci izbornih lista iz stava 1 ovog člana predlažu izborne liste pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Član 58

Jedno lice može biti kandidat za poslanika samo na jednoj listi za izbor.

Jedno lice može biti kandidat za odbornika samo na jednoj izbornoj listi i samo u jednoj izbornoj jedinici.

Na jednoj izbornoj listi može biti najviše onoliko kandidata koliko se bira poslanika, odnosno odbornika.

Podnosilac izborne liste određuje redosljed kandidata na listi.

Član 59

U cilju ostvarivanja principa rodne ravnopravnosti, na izbornoj listi biće najmanje 40% kandidata manje zastupljenog pola.

Na izbornoj listi među svaka tri kandidata prema redosljedu na listi (prva tri mjesta, druga tri mjesta i tako do kraja liste) mora biti najmanje po jedan kandidat pripadnik manje zastupljenog pola.

Izborna lista koja ne ispunjava uslove iz st. 1 i 2 ovog člana smatraće se da sadrži nedostatke za proglašenje izborne liste, a podnosilac liste biće pozvan da otkloni nedostatke liste, u skladu sa ovim zakonom.

Podnosiocu izborne liste koji ne otkloni nedostatke iz stava 3 ovog člana, izborna komisija odbiće proglašenje izborne liste, u skladu sa ovim zakonom.

Član 60

Podnosilac izborne liste može povući listu najkasnije do dana utvrđivanja zbirne izborne liste.

Povlačenjem izborne liste prestaje funkcija ovlašćenog predstavnika podnosioca liste u svim organima za sprovođenje izbora, kao i sva prava koja mu u tom svojstvu, po odredbama ovog zakona pripadaju.

Kandidat može odustati od kandidature do dana donošenja rješenja o proglašenju izborne liste.

Član 61

Ako po donošenju rješenja o proglašenju izborne liste kandidat izgubi crnogorsko državljanstvo, bude izbrisan iz registra prebivališta, odnosno ako nastupi njegova smrt, podnosilac izborne liste gubi pravo da predloži novog kandidata.

Položaj na izbornoj listi kandidata iz stava 1 ovog člana zauzima kandidat koji je po redosljedu sljedeći na listi za izbor.

Promjene iz st. 1 i 2 ovog člana ne mogu uticati na ispunjenost uslova iz čl. 58 i 59 ovog zakona.

2. Naziv, utvrđivanje i proglašenje liste za izbor

Član 62

Naziv izborne liste određuje se prema nazivu političke partije koja podnosi listu.

Ako dvije ili više političkih partija ili grupa birača podnesu koalicionu izbornu listu, naziv i druga prava i obaveze podnosilaca koalicione izborne liste određuju se sporazumom koji se istovremeno sa koalicionom izbornom listom dostavlja nadležnoj izbornoj komisiji.

Uz naziv izborne liste grupe birača podnosilac određuje i bližu oznaku te liste.

U naziv liste iz st. 1, 2 i 3 ovog člana podnosilac liste može uključiti i ime i prezime nosilaca te liste, uz njihovu pisanu saglasnost.

Lice određeno kao nosilac izborne liste ne mora biti kandidat na listi.

Član 63

Izborna lista poslanika, odnosno odbornika može biti utvrđena ako je svojim potpisima podrži najmanje 0,3 % birača od broja birača u izbornoj jedinici, računajući prema podacima o broju birača sa izbora koji su prethodili odluci za raspisivanje izbora, bez obzira da li se radi o izborima za predsjednika Crne Gore ili o izborima za skupštinu.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za političke partije ili grupe birača koje predstavljaju manjinski narod ili manjinsku nacionalnu zajednicu, izborna lista poslanika može biti utvrđena ako je svojim potpisom podrži najmanje 400 birača, odnosno za izbor odbornika može biti utvrđena ako je svojim potpisom podrži najmanje 100 birača, a koriste pravo iz člana 121 stav 2 ovog zakona.

Izborna lista poslanika koja predstavlja manjinski narod ili manjinsku nacionalnu zajednicu sa učešćem u ukupnom stanovništvu Crne Gore do 2% prema rezultatima posljednjeg popisa može biti utvrđena ako je svojim potpisom podrži najmanje 100 birača.

U opštinama u kojima je na prethodnim izborima odbornički mandat vrijedio jednako ili manje od 150 glasova, izborna lista odbornika može biti utvrđena ako je svojim potpisom podrži onaj broj birača koji je za jedan manji u odnosu na broj glasova koliko je na prethodnim izborima za odnosnu skupštinu opštine vrijedio dvije trećine odborničkog mandata.

Birači koji potpisuju izborne liste poslanika moraju imati prebivalište na teritoriji Crne Gore.

Birači koji potpisuju izborne liste odbornika moraju imati prebivalište na području odnosne opštine.

Centralna izborna komisija propisuje postupak i organizaciju za davanje potpisa birača za podršku izborne liste.

Član 64

Birač može, svojim potpisom, podržati jednu ili više izbornih lista poslanika, odnosno jednu ili više izbornih lista odbornika.

Član 65

Izborna lista poslanika dostavlja se Centralnoj izbornoj komisiji, a za izbor odbornika dostavlja se opštinskoj izbornoj komisiji, najranije 20 dana od dana raspisivanja izbora, a najkasnije 25 dana prije dana određenog za održavanje izbora.

Uz izbornu listu, izbornoj komisiji se dostavlja i sljedeća dokumentacija:

- 1) pisana izjava kandidata da prihvata kandidaturu;
- 2) potvrda o biračkom pravu za svakog kandidata sa izborne liste;
- 3) potvrda o prebivalištu svakog kandidata;
- 4) spisak sa potpisima birača koji podržavaju izbornu listu;
- 5) pisana saglasnost lica, ako je njegovo ime i prezime uključeno u naziv liste;
- 6) odluka nadležnog organa političke partije kojom je verifikovao izbornu listu;
- 7) izborna prijava; i
- 8) osnivački i programski akt.

Izuzetno od dokumentacije propisane stavom 2 ovog člana, koalicione izborne liste dostavljaju i koalicioni sporazum sa jasno utvrđenim pravima i obavezama.

Izuzetno od dokumentacije propisane stavom 2 tač. 1 do 5 i 7 ovog člana, grupe birača uz izbornu listu dostavljaju i izjavu ovjerenu pred nadležnim organom o odluci da učestvuju na izborima sa programskim ciljevima izborne liste, ovlaštenom licu za zastupanje pred nadležnim organima, kao i druga međusobna prava i obaveze.

Izborna lista sa dokumentacijom dostavlja se neposredno nadležnoj izbornoj komisiji.

Obrazac izborne prijave iz stava 2 tačka 7 ovog člana utvrdiće Centralna izborna komisija.

Obrazac i formu koalicionog sporazuma iz stava 3 ovog člana utvrdiće Centralna izborna komisija.

U koalicionom sporazumu moraju se jasno regulisati međusobna prava i obaveze koalicionih subjekata u slučaju raskidanja koalicije.

Član 66

Nadležna izborna komisija, odmah po prijemu izborne liste, utvrđuje da li je lista podnešena u određenom roku i da li je sastavljena u skladu sa ovim zakonom.

Ako nadležna izborna komisija utvrdi da izborna lista nije podnešena blagovremeno, donijeće rješenje o odbacivanju izborne liste.

Ako nadležna izborna komisija utvrdi da izborna lista sadrži određene nedostatke donijeće, u roku od 48 časova od prijema izborne liste, zaključak kojim se podnosiocu liste nalaže da, najkasnije u roku od 48 časova od dostavljanja zaključka, otkloni te nedostatke.

Zaključkom iz stava 3 ovog člana se podnosiocu ukazuje na radnje koje treba da obavi radi otklanjanja nedostataka.

Ako nadležna izborna komisija utvrdi da nedostaci izborne liste nijesu otklonjeni ili nijesu otklonjeni u predviđenom roku donijeće, u naredna 24 časa, rješenje kojim se odbija proglašenje te izborne liste.

Član 67

Centralna izborna komisija na osnovu izborne prijave, naziva izborne liste ili osnivačkog akta podnosioca izborne liste utvrđuje ispunjenost uslova za korišćenje prava iz člana 121 stav 2 ovog zakona.

Član 68

Ako nadležna izborna komisija utvrdi da podnešena izborna lista nema nedostataka ili da su utvrđeni nedostaci otklonjeni, rješenjem utvrđuje i proglašava izbornu listu.

Rješenje iz stava 1 ovog člana koje donosi Centralna izborna komisija sadrži i konstataciju o ispunjenosti uslova za korišćenje prava iz člana 121 stav 2 ovog zakona.

Rješenje iz stava 1 ovog člana se, bez odlaganja, dostavlja podnosiocu izborne liste.

Protiv rješenja Centralne izborne komisije o utvrđivanju i proglašenju izborne liste može se izjaviti žalba Ustavnom sudu Crne Gore.

Član 69

Potvrđene i proglašene izborne liste poslanika ravnopravno učestvuju na svim biračkim mjestima u Crnoj Gori kao jedinstvenoj izbornoj jedinici, u skladu sa ovim zakonom.

3. Zbirna izborna lista

Član 70

Nakon potvrđivanja i proglašenja podnešenih izbornih lista, nadležna izborna komisija utvrđuje zbirnu izbornu listu, koja sadrži sve izborne liste sa imenima svih kandidata.

Redosljed na zbirnoj izbornoj listi utvrđuje predsjednik izborne komisije žrijebom, u prisustvu ovlašćenih predstavnika podnosilaca potvrđenih izbornih lista.

Zbirnu izbornu listu nadležna izborna komisija javno objavljuje, najkasnije 15 dana prije dana određenog za održavanje izbora.

VII. MEDIJSKO PREDSTAVLJANJE PODNOSILACA IZBORNIH LISTA I KANDIDATA SA IZBORNIM LISTAMA

Član 71

Podnosioci potvrđenih izbornih lista imaju pravo da u toku trajanja medijskog predstavljanja, posredstvom nacionalnog javnog emitera Radio-televizija Crne Gore, kao i posredstvom regionalnih i lokalnih javnih emitera, u okviru istih dnevnih termina, odnosno rubrika, svakodnevno, u jednakom trajanju i besplatno obavještavaju građane o svojim kandidatima, programima i aktivnostima.

Nacionalni javni emiter Radio-televizija Crne Gore, odnosno regionalni i lokalni javni emiteri koji se finansiraju iz budžeta države obavještenje iz stava 1 ovog člana dužni su emitovati u pristupačnim formatima licu s invaliditetom.

Podnosioci izbornih lista imaju pravo da u toku trajanja medijskog predstavljanja, u programima, odnosno rubrikama i oglasnim prostorima komercijalnih

emitera, vrše marketinšku promociju svojih kandidata i programa i objavljuju najave svojih promotivnih skupova, uz naknadu u skladu sa pravilima koje donosi emiter.

Komercijalni emiteri dužni su da podnosiocima potvrđenih izbornih lista, pod jednakim uslovima, omogućе plaćeno oglašavanje.

Za medijsko predstavljanje izbornih lista ne može se koristiti imovina (novac, tehnička sredstva, prostor, oprema i sl.) državnih organa, javnih preduzeća, javnih ustanova i fondova, jedinica lokalne samouprave, niti kompanija u kojima država ima vlasnički udio.

Član 72

Radio-televizija Crne Gore, regionalni i lokalni javni emiteri obavezni su da, u toku trajanja medijskog predstavljanja, u okviru političko-informativnog programa, kao i u precizno određenim blokovima političkog marketinga, čija je čujnost i vidljivost obezbijedena na cijeloj teritoriji Crne Gore, odnosno lokalne samouprave, svakodnevno, u jednakom trajanju i u istom terminu, obezbijede besplatno i ravnopravno medijsko predstavljanje podnosilaca potvrđenih izbornih lista, kao i iznošenje i obrazlaganje njihovih izbornih programa.

Prilikom medijskog predstavljanja podnosilaca izbornih lista iz stava 1 ovog člana Radio-televizija Crne Gore, regionalni i lokalni javni emiteri koji se finansiraju iz budžeta države dužni su obezbijediti prevod na znakovni jezik.

Radio-televiziji Crne Gore, regionalnim i lokalnim javnim emiterima nije dozvoljeno da, pod bilo kojim uslovima, omogućе iznošenje i obrazlaganje izbornog programa podnosilaca izbornih lista ili njihovo reklamiranje van termina iz stava 1 ovog člana.

Član 73

Javni funkcioneri i funkcioneri lokalne samouprave mogu, u toku trajanja medijskog predstavljanja, nastupati kao predstavnici izbornih lista i mogu, u svojim medijskim nastupima na elektronskim javnim, komercijalnim i neprofitnim medijima, promovisati izborne programe i izborne liste na način i u obimu u kojemu se ovim zakonom propisuje medijsko predstavljanje predstavnika izbornih lista.

Funkcionerima iz stava 1 ovog člana je zabranjeno da, u vrijeme izborne kampanje, svoje medijske nastupe u ulozi državnog ili drugog javnog funkcionera zloupotrijebe i iskoriste za reklamiranje ili reklamiranje izborne liste i/ili njenog izbornog programa.

Član 74

Učesnici u medijskom predstavljanju dužni su da poštuju Ustav Crne Gore, zakone i kodekse profesionalne etike i obavezuju se na fer ponašanje, koje isključuje uvrede i klevete, kršenje pravila pristojnosti ili vrijeđanje osjećanja javnosti.

Član 75

Radio-televizija Crne Gore, regionalni i lokalni javni emiteri obavezni su da, u toku trajanja medijskog predstavljanja, u blokovima komercijalnog marketinga, čija je čujnost i vidljivost obezbijedena na cijeloj teritoriji Crne Gore, odnosno jedinice lokalne samouprave, svakodnevno, u jednakom trajanju i u istom terminu, obezbijede

besplatno i ravnopravno objavljivanje najava svih promotivnih skupova podnosilaca izbornih lista.

Objavljivanje najava iz stava 1 ovog člana Radio-televizija Crne Gore, regionalni i lokalni javni emiteri dužni su prevesti i na znakovni jezik.

Član 76

Televizija Crne Gore i Radio Crne Gore obavezni su da, u toku trajanja medijskog predstavljanja, u odgovarajućim blokovima komercijalnog marketinga, na kanalu TV, odnosno programu Radija, čija je vidljivost i čujnost obezbijeđena na cijeloj teritoriji Crne Gore, podnosiocima potvrđenih izbornih lista obezbijede ravnopravno i svakodnevno besplatan prostor za emitovanje:

- političko-propagandnih TV-klipova, odnosno audio-klipova, u svim blokovima političkog marketinga, u obimu ne manjem od 200 sekundi dnevno, zavisno od planiranog broja reklamnih blokova političkog marketinga;
- 3-minutnih izvještaja sa promotivnog skupa, dva puta dnevno, u terminima odmah nakon centralnih večernjih informativnih emisija TV i Radija.

Proizvodnja sadržaja iz stava 1 alineja 1 ovog člana spada u obavezu podnosioca izborne liste koja se promovije.

Lokalni i regionalni javni emiteri obavezni su da, u toku trajanja medijskog predstavljanja, u blokovima komercijalnog marketinga, čija je čujnost i vidljivost obezbijeđena na cijeloj teritoriji jedinice lokalne samouprave, podnosiocima potvrđenih izbornih lista obezbijede ravnopravno i svakodnevno besplatan prostor za emitovanje u obimu i na način iz st. 1 i 2 ovog člana.

Sadržaj iz stava 1 al. 1 i 2 ovog člana emitovaće se i u pristupačnom formatu licu sa invaliditetom.

Član 77

Mediji koji, uz naknadu, objavljuju oglase podnosilaca izbornih lista kojima se propagiraju izbori, izborni programi i kandidati, dužna su da, na tom oglasu, istaknu oznaku „plaćeni izborni oglas“.

Član 78

Medijsko predstavljanje podnosilaca izbornih lista podsredstvom javnih emitera, u skladu sa ovim zakonom, vrši se na osnovu pravila koja donosi nadležni organ javnog emitera.

Pravila iz stava 1 ovog člana javni emiter dužan je donijeti i učiniti dostupnim javnosti u roku najkasnije 10 dana od dana raspisivanja izbora.

Član 79

Televizija Crne Gore i Radio Crne Gore obavezni su da, u toku trajanja medijskog predstavljanja, u okviru informativno-političkog programa, organizuju i emituju nedjeljno najmanje dvije jednoiposatne emisije sučeljavanja podnosilaca potvrđenih izbornih lista i kandidata sa tih lista, u terminu od 20 do 23 časa, u dogovoru uredništva i podnosilaca izbornih lista.

Televizija Crne Gore je prilikom organizovanja i emitovanja emisija iz stava 1 ovog člana dužna da obezbijedi prevod na znakovni jezik.

Urednici i voditelji emisija iz stava 1 ovog člana obavezni su da prema svim učesnicima u emisiji sučeljavanja imaju nepristrasan i ravnopravan odnos.

Član 80

Podnosioci izbornih lista i kandidati sa tih lista imaju pravo da, u toku medijskog predstavljanja, pod ravnopravnim uslovima, organizuju konferencije i druge javne skupove na kojima se predstavljaju i propagiraju izborni programi, izborne liste i kandidati sa tih lista, u skladu sa propisima o javnom redu i miru.

Podnosioci izbornih lista i kandidati sa tih lista, prilikom pripreme i organizovanja konferencija i drugih javnih skupova, dužni su obezbijediti i prevod na znakovni jezik.

Član 81

Podnosioci izbornih lista i kandidati sa izbornih lista imaju pravo da, u toku trajanja medijskog predstavljanja, pripremaju izborne plakate, oglase, fotografije, letke, spotove i sl. i da ih javno, bez posebnog odobrenja, izlažu i postavljaju na javnim mjestima koja odredi nadležni organ opštine.

Odgovarajuća propagandna sredstva (letak, spot) iz stava 1 ovog člana biće obezbijedena i u pristupačnom formatu licu sa invaliditetom.

Član 82

Predstavljanje koje se vrši preko uređaja zvučnog oglašavanja sprovodi se u vrijeme i na način kojim se obezbjeđuju da se ne ugrožava pravo građana na lični mir, u skladu sa propisima o javnom redu i miru.

Član 83

Svi javni i komercijalni mediji u Crnoj Gori, u toku trajanja medijskog predstavljanja, dužni su objavljivati ocjene, zaključke i odluke nadležnih organa u kojima se konstatuje da je određeno glasilo povrijedilo odredbe ovog zakona koje nalažu nepristrasno, ravnopravno i objektivno obavješćavanje građana o programima i kandidatima političkih stranaka i drugih podnosilaca izbornih lista.

Član 84

U roku od 48 časova prije dana održavanja izbora, u programima radio-difuznih servisa i drugih medija nije dozvoljeno objavljivanje rezultata ispitivanja javnog mnjenja, drugih istraživanja i analiza u vezi sa opredjeljenjem građana u pogledu procjene rezultata izbora.

Na dan izbora, tokom trajanja glasanja, nikome nije dozvoljeno da u programima radio-difuznih servisa i drugih medija objavljuje procjenu rezultata glasanja.

Član 85

Medijsko predstavljanje podnosilaca izbornih lista posredstvom komercijalnog i neprofitnog emitera vrši se na osnovu pravila koja, u cilju ostvarivanja korektno

uređivačke politike i ravnopravnog medijskog predstavljanja podnosilaca potvrđenih izbornih lista, donosi emiter.

Pravila iz stava 1 ovog člana komercijalni i neprofitni emiter dužan je donijeti i učiniti dostupnim javnosti najkasnije su roku od sedam dana od dana raspisivanja izbora.

VIII. SPROVOĐENJE IZBORA

1. Biračka mjesta

Član 86

Glasanje za izbor poslanika, odnosno odbornika obavlja se na biračkom mjestu.

Biračka mjesta određuje opštinska izborna komisija, na predlog organa nadležnog za vođenje biračkog spiska, najkasnije 20 dana prije dana održavanja izbora.

Biračko mjesto mora da ima dovoljno prostora da svi članovi biračkog odbora mogu nesmetano i u svakom trenutku imati uvid i pristup biračkim kutijama i biračkom materijalu.

Opštinska izborna komisija, najkasnije deset dana prije dana održavanja izbora, oglašava koja su biračka mjesta određena i koji će birači glasati na pojedinom biračkom mjestu.

Prilikom određivanja biračkih mjesta opštinska izborna komisija dužna je da obezbijedi pristup biračkom mjestu licima sa invaliditetom.

Član 87

Biračko mjesto određuje se prema broju birača, koji ne može biti veći od 1000. Bliža pravila u vezi sa biračkim mjestom utvrđuje Centralna izborna komisija.

Član 88

Birač glasa na biračkom mjestu na kome je upisan u izvod iz biračkog spiska.

Izuzetno od stava 1 ovog člana birač može, putem pisma, glasati i van biračkog mjesta na kome je upisan u izvod iz biračkog spiska, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Način glasanja van biračkog mjesta, kao i broj birača koji su na taj način ostvarili svoje biračko pravo unosi se u zapisnik o radu biračkog odbora.

Bliža pravila o glasanju putem pisma utvrđuje Centralna izborna komisija.

Član 89

Ministarstvo nadležno za biračke spiskove dostavlja biračima obavještenje o izborima, najkasnije sedam dana prije dana održavanja izbora.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana sadrži: dan i vrijeme održavanja izbora, broj i adresu biračkog mjesta na kome se glasa i broj pod kojim je birač upisan u izvod iz biračkog spiska.

Ministarstvo iz stava 1 ovog člana dostavljanje obavještenja o izborima vrši putem pošte kao običnu pošiljku na adresu stanovanja.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana mora biti i u formatu dostupnom licu sa invaliditetom, na osnovu zahtjeva koje može podnijeti ovo lice, lice koje on ovlasti ili elektronskim putem.

U zahtjevu iz stava 4 ovog člana lice sa invaliditetom navodi u kom formatu je potrebno dostaviti obavještenje.

Zahtjev iz stava 4 podnosi se najkasnije 15 dana prije dana održavanja izbora.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana nije uslov za ostvarivanje biračkog prava.

Član 90

Na biračkim mjestima koriste se elektronski uređaji za identifikaciju birača.

Birač da bi glasao mora se elektronski identifikovati.

Biraču koji odbije elektronsku identifikaciju birački odbor neće dozvoliti da glasa.

Elektronski uređaji predstavljaju kompaktnu hardversku i softversku cjelinu sačinjenu od:

- elektronskog čitača mašinski čitljivog zapisa (MRZ) sa lične karte i pasoša;
- računara u čijoj memoriji će biti smješten izvod iz zaključenog biračkog spiska za tačno određeno biračko mjesto uključujući i zadnju fotografiju birača iz registra ličnih karata ili pasoša;
- štampača koji će štampati potvrdu o uspješno izvršenoj identifikaciji birača.

Podaci koji će se smještati u uređaj iz stava 4 ovog člana brišu se u roku od 30 dana od dana objavljivanja konačnih rezultata izbora.

Uputstvo o načinu korišćenja elektronskih uređaja za identifikaciju birača iz stava 1 ovog člana propisuje ministarstvo nadležno za biračke spiskove.

Ministarstvo nadležno za biračke spiskove, za potrebe elektronske identifikacije birača na biračkom mjestu, izrađuje elektronsku verziju izvoda iz biračkog spiska za svako biračko mjesto na odgovarajućem elektronskom mediju u roku od pet dana od dana kada je doneseno rješenje o zaključenju biračkog spiska.

Nabavku i održavanje elektronskih uređaja za identifikaciju birača sprovodi organ nadležan za vođenje biračkog spiska.

Centralna izborna komisija kontroliše proces i upotrebu elektronskih uređaja za identifikaciju birača.

Član 91

Prilikom dolaska na biračko mjesto birač je dužan da preda ličnu kartu ili pasoš predsjedniku biračkog odbora.

Predsjednik biračkog odbora elektronskom identifikacijom pronalazi birača u elektronskom i odštampanom izvodu iz biračkog spiska, birač se potpisuje na za to predviđenom mjestu na izvodu iz biračkog spiska, nakon čega birački odbor omogućava biraču da glasa.

Uređaj za elektronsku identifikaciju prikazaće fotografiju birača na monitoru i odštampati papirni odrezak-potvrdu, koja sadrži ime i prezime, JMB i redni broj birača koji je istovjetan onome u odštampanom biračkom spisku.

Predsjednik i član biračkog odbora iz suprotne političke opcije (poštovanje pariteta vlast - opozicija) čitko i svojeručno će potpisati odštampani odrezak- potvrdu iz stava 3 ovog člana, koja će se potom čuvati zajedno sa kontrolnim kuponom.

Ukoliko zbog opravdanih objektivnih okolnosti, kao što su višesatni nestanak električne energije ili kvar na sistemu, tokom glasanja bude onemogućena elektronska identifikacija birača, birački odbor će donijeti odluku da nastavi glasanje po sistemu vizuelne identifikacije koja podrazumijeva da predsjednik odbora uvidom u ličnu kartu ili pasoš potvrdi identitet birača, pronađe ga u odštampanom biračkom spisku, omogući mu da se potpiše i uputi ga u prostor za glasanje.

Kada birač glasa, predsjednik i član biračkog odbora iz stava 5 ovog člana će čitko i svojeručno potpisati kontrolni kupon sa druge strane.

Član 92

Svaki birač glasa lično.

Birač u toku održavanja izbora može glasati samo jedanput.

Glasa se na ovjerenom glasačkom listiću.

Birač svojeručnim potpisom na izvodu iz biračkog spiska potvrđuje prijem glasačkog listića.

Niko ne smije doći na biračko mjesto naoružan ili sa opasnim oruđem.

Na biračkom mjestu i na 100 metara od biračkog mjesta zabranjeno je isticanje simbola političkih partija, koalicija, odnosno grupa birača i drugog propagandnog materijala, kojima se može uticati na opredjeljenje birača.

Ako se u toku glasanja naruše pravila iz st. 1 do 5 ovog člana, birački odbor se može raspustiti.

U slučaju raspuštanja biračkog odbora imenuje se novi, a glasanje se na tom biračkom mjestu ponavlja.

Članu biračkog odbora koji vrši identifikaciju birača, kao i ostalim članovima biračkog odbora zabranjuje se da, u bilo kojoj formi, a posebno glasnim obraćanjem saopšti ime i prezime birača, kao i njegov redni broj na biračkom spisku.

Snimanje na biračkom mjestu je strogo zabranjeno, izuzev akreditovanih medija.

Član 93

Glasanje je tajno.

Ukoliko birački odbor ne uredi biračko mjesto na način kojim se obezbjeđuje tajnost glasanja (paravan kabina), birački odbor se raspušta i imenuje novi, a glasanje na tom biračkom mjestu se ponavlja.

Birač popunjava glasački listić isključivo u prostoru koji je za to namijenjen (paravan, kabina), tako da niko ne može vidjeti kako je glasao.

Ukoliko birač povrijedi tajnost glasanja na način što glasa javno izvan prostora određenog za glasanje ili, ako nakon glasanja u prostoru koji je za to namijenjen, saopšti ili pokaže glasački listić biračkom odboru ili bilo kom drugom licu tako da se vidi za koga je glasao, predsjednik biračkog odbora, dužan je da u prisustvu biračkog odbora, nakon odvajanja kontrolnog kupona, takav glasački listić učini nevažećim na

način što će ga precrtati, spakovati ga u poseban koverat i ubaciti ga u glasačku kutiju umjesto birača.

Način glasanja iz stava 4 ovog člana predsjednik biračkog odbora unosi u zapisnik.

Bliža uputstva o mjerama kojima se obezbjeđuje tajnost glasanja utvrđuje Centralna izborna komisija.

Član 94

Biračka mjesta u izornoj jedinici otvaraju se u 7,00 časova, a zatvaraju u 20,00 časova. U toku ovog vremena biračko mjesto mora biti neprekidno otvoreno.

Biračima koji su se zatekli na biračkom mjestu u trenutku zatvaranja biračkog mjesta omogućiće se da glasaju, s tim što birački odbor prethodno utvrđuje broj i identitet tih birača.

Ako se u toku glasanja naruše pravila iz st. 1 i 2 ovog člana, birački odbor se raspušta i imenuje novi, a glasanje na tom biračkom mjestu ponavlja.

Član 95

Birački odbor je dužan da vodi računa o redu na biračkom mjestu.

Ako se na biračkom mjestu naruši red, birački odbor prekida glasanje dok se red ne uspostavi.

Razlozi i trajanje prekida glasanja iz stava 2 ovog člana unose se u zapisnik o radu biračkog odbora.

Pripadniku policije i drugom uniformisanom licu nije dozvoljen pristup biračkom mjestu dok traje glasanje.

Izuzetno od stava 4 ovog člana, predsjednik biračkog odbora, na osnovu prethodne saglasnosti biračkog odbora, može pozvati na biračko mjesto pripadnika policije na dužnosti, ako je na tom biračkom mjestu narušen javni red i mir.

Ako je glasanje prekinuto duže od jednog časa, produžava se onoliko vremena koliko je prekid trajao.

Član 96

U prostoriji za glasanje zabranjena je upotreba elektronskih uređaja za komunikaciju.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, upotreba elektronskih uređaja za komunikaciju (telefon i mobilni telefon) dozvoljena je predsjedniku biračkog odbora, isključivo u cilju ostvarivanja funkcije biračkog odbora, a naročito radi blagovremenog i tačnog dostavljanja podataka opštinskoj izornoj komisiji u cilju sprovođenja izbornog procesa.

Članovima biračkog odbora i licima koja prate rad organa za sprovođenje izbora za vrijeme glasanja zabranjeno je na biračkom mjestu vođenje bilo kakve druge evidencije o biračima koji su glasali, kao i korišćenje kopije biračkog spiska ili bilo koje druge pomoćne evidencije o biračima.

Ako član biračkog odbora ili lice koje prati rad organa za sprovođenje izbora postupi suprotno st. 1 i 3 ovog člana, predsjednik biračkog odbora će ga upozoriti, a ako lice i dalje nastavi da ometa rad, predsjednik biračkog odbora na osnovu prethodne

odluke biračkog odbora će ga udaljiti, što će konstatovati u zapisnik o radu biračkog odbora.

Ukoliko je iz prostorije udaljen član biračkog odbora, predsjednik biračkog odbora je dužan da, za dalji rad, omogući prisustvo njegovog zamjenika.

Član 97

Dok je biračko mjesto otvoreno i traje glasanje na biračkom mjestu moraju biti prisutni svi članovi biračkog odbora ili njihovi zamjenici.

Za svako biračko mjesto obezbijediće se posebna prostorija u kojoj je moguće obezbijediti tajnost glasanja.

Na biračkom mjestu može biti prisutan istovremeno samo onoliki broj birača koliko biračkih kabina postoji na biračkom mjestu.

Zabranjeno je zadržavanje na biračkom mjestu svih lica koja nemaju prava i dužnosti u vezi sa sprovođenjem izbora, utvrđene ovim zakonom.

Policijski službenici ne smiju glasati, niti ulaziti na biračka mjesta u uniformi, osim u slučaju zahtjeva od predsjednika biračkog odbora, u cilju sprječavanja neposredne prijetnje javnom redu i bezbjednosti na biračkom mjestu.

Zbog povrede pravila sadržanih u st. 1 do 4 ovog člana može se podnijeti prigovor opštinskoj izbornoj komisiji, koja odlučuje da li će se glasanje na tom biračkom mjestu ponoviti.

2. Izborni materijal

Član 98

Glasački listić sadrži:

- 1) oznaku izborne jedinice;
- 2) redni broj koji se stavlja ispred izborne liste;
- 3) naziv izborne liste prema redosljedu utvrđenom na zbirnoj izbornoj listi; i
- 4) napomenu da se glasa samo za jednu izbornu listu, zaokruživanjem rednog broja ispred naziva te liste, odnosno zaokruživanjem naziva liste ili imena i prezimena nosioca liste.

Pored podataka iz stava 1 ovog člana, glasački listić na poleđini u gornjem desnom uglu sadrži naziv opštine, naziv biračkog mjesta, oznaku za broj biračkog mjesta i pečat biračkog odbora koji sadrži naziv i broj biračkog mjesta.

Član 99

Glasački listić se štampa u dva dijela: glasački listić i kontrolni kupon, odnosno odrezak glasačkog listića na kojem se nalazi jedinstveni serijski broj.

Jedinstveni serijski broj ne smije biti odštampan na glasačkom listiću.

Kontrolni kupon, odnosno odrezak glasačkog listića i glasački listić odvojeni su perforacijom.

Raspon serijskih brojeva na kontrolnom kuponu odgovara broju birača upisanih u birački spisak, s tim što se broj glasačkih listića po redosljedu serijskih brojeva na kontrolnom kuponu određuje za svako biračko mjesto u određenoj izbornoj jedinici.

Kontrolni kupon glasačkog listića štampa se, po širini, najviše do jedne polovine širine glasačkog listića.

Glasački listić štampa se na posebno zaštićenom 120 - gramskom papiru sa vodenim žigom.

Član 100

Nadležna izborna komisija bliže propisuje oblik i izgled, način, mjesto i kontrolu štampanja i distribuciju glasačkih listića i šablona za glasački listić, kao i uništavanje matrice.

Šablon za glasački listić mora da prati oblik i izgled glasačkog listića.

Nadležna izborna komisija utvrđuje broj glasačkih listića koji mora biti istovjetan broju birača upisanih u birački spisak, kao i broj rezervnih glasačkih listića.

Broj rezervnih glasačkih listića utvrđuje se najviše do 3% od ukupnog broja birača u odgovarajućoj izbornoj jedinici.

Serijski brojevi na kontrolnim kuponima rezervnih glasačkih listića određuju se u rasponu od prvog narednog serijskog broja iza ukupnog broja birača u odgovarajućoj izbornoj jedinici do serijskog broja koji je identičan zbiru ukupnog broja birača i broja rezervnih glasačkih listića u odgovarajućoj izbornoj jedinici.

Centralna izborna komisija za izbor poslanika, a opštinska izborna komisija za izbor odbornika utvrđuje boju glasačkih listića.

U slučaju da se izbori za izbor poslanika i odbornika sprovode istovremeno, glasački listiću moraju biti različite boje.

Glasačke listiće za izbor poslanika ovjerava svojim pečatom Centralna izborna komisija, a glasačke listiće za izbor odbornika opštinska izborna komisija.

Član 101

Opštinska izborna komisija je dužna da za svaki birački odbor blagovremeno pripremi opremu i materijal za glasanje, a naročito: opremu iz člana 90 ovog zakona, potreban broj glasačkih listića, potreban broj šablona za glasački listić, zbirne izborne liste, dva izvoda iz biračkog spiska (jedan za glasanje putem pisma), kutije za glasanje na biračkom mjestu, mobilne kutije za glasanje putem pisma, posebne i službene koverta za glasanje, kao i obrazac zapisnika o radu biračkog odbora.

Za glasanja koja se istovremeno obavljaju izdaje se onoliko ovjerenih izvoda iz biračkog spiska koliko ima glasanja.

Izborni materijal od opštinske izborne komisije preuzima predsjednik biračkog odbora, najkasnije 48 časova prije dana održavanja izbora.

Nadležni opštinski organ stara se o uređivanju biračkih mjesta i priprema za svaki birački odbor potreban broj glasačkih kutija sa priborom za pečačenje i priborom za glasanje.

Na dan izbora, prije početka glasanja, birački odbor utvrđuje da li je pripremljeni izborni materijal za to biračko mjesto potpun i u ispravnom stanju, da li je biračko mjesto uređeno na način kojim se obezbjeđuje tajnost glasanja i da li glasanje može početi, što unosi u zapisnik o radu biračkog odbora.

Predsjednik biračkog odbora je dužan da se stara i odgovoran je za bezbjednost izbornog materijala koji preuzme od opštinske izborne komisije.

Član 102

Zbirna izbornih lista, s nazivima izbornih lista i imenima svih kandidata, za vrijeme glasanja mora biti vidno istaknuta na biračkom mjestu.

Sadržaj i oblik, kao i način isticanja zbirne izborne liste propisuje Centralna izborna komisija.

Član 103

Predstavnici podnosilaca izbornih lista i kandidati za poslanike i odbornike imaju pravo uvida u izborni materijal, a naročito u izvode iz biračkih spiskova, zapisnike biračkog odbora, zapisnike izbornih komisija i glasačke listiće.

Uvid iz stava 1 ovog člana vrši se u službenim prostorijama izborne komisije, kao i kod organa kod kojih se izborni materijal nalazi.

Otvaranje omota sa izbornim materijalom i otvaranje koverti sa glasačkim listićima vrši opštinska izborna komisija, u prisustvu ovlašćenog predstavnika podnosioca zahtjeva za uvid u izborni materijal.

Nakon izvršenog uvida u izborni materijal, izborni materijal se pakuje i pečatira na način utvrđen u članu 118 ovog zakona.

Na zahtjev podnosioca izborne liste organi kod kojih se nalazi izborni materijal dužni su da odobre njegovo fotokopiranje o trošku podnosioca zahtjeva, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Izuzetno od stava 5 nije dozvoljeno fotokopiranje izvoda iz biračkog spiska.

Uvid u izborni materijal može se obaviti u roku od sedam dana od dana održavanja izbora.

Izborna komisija je dužna da najkasnije četiri časa po dostavljanju zahtjeva omogućiti uvid u izborni materijal podnosiocu izborne liste koji je dostavio zahtjev.

Uvid u izborni materijal i njegovo fotokopiranje, nakon isteka roka iz stava 6 ovog člana, može ostvariti politička partija, koalicija, odnosno grupa birača na osnovu podnijetog zahtjeva.

Član 104

Izborni materijal čuva se najmanje četiri godine.

Izuzetno od odredbe stava 1 ovog člana, glasački listići se čuvaju 90 dana, odnosno do okončanja postupka o povredi prava u toku izbora.

Centralna izborna komisija propisuje način čuvanja i korišćenja izbornog materijala.

3. Glasanje

Član 105

Prije otvaranja biračkog mjesta, birački odbor žrijebom određuje člana biračkog odbora koji, u prisustvu ostalih članova biračkog odbora, vrši vidno oštećenje pečata biračkog odbora, na način što zarezuje ili sagorijeva plamenom gumenu matricu pečata, kojim se glasački listići na poledini, na za to određenom mjestu, pečatiraju neposredno prije predaje glasačkog listića biraču.

Člana biračkog odbora, koji vrši pečatiranje glasačkih listića, određuje birački odbor žrijebom.

Oštećeni pečat biračkog odbora ne stavlja se na kontrolni kupon glasačkog listića.

Glasački listići obavezno su složeni prema redosljedu serijskih brojeva na kontrolnom kuponu i prema tom redosljedu izdaju se biračima prilikom glasanja.

Član 106

Glasačka kutija mora biti neprozirna.

Birački odbor provjerava glasačku kutiju u prisustvu birača koji prvi dođe na biračko mjesto.

Rezultat provjere iz stava 2 ovog člana upisuje se u kontrolni list koji potpisuju članovi biračkog odbora i birač koji je prvi došao na biračko mjesto.

U glasačku kutiju ubacuje se kontrolni list, a zatim se ona u prisustvu prvog birača pečati, što se unosi u zapisnik o radu biračkog odbora.

Po otvaranju glasačke kutije najprije se provjerava da li u njoj postoji kontrolni list.

Ako u glasačkoj kutiji nema kontrolnog lista birački odbor se raspušta i imenuje novi, a glasanje na tom biračkom mjestu se ponavlja.

Obrazac kontrolnog lista propisuje Centralna izborna komisija.

Član 107

Birač saopštava biračkom odboru svoje ime i prezime, a svoj identitet dokazuje ličnom kartom ili pasošem.

Birač ne može glasati bez podnošenja dokaza o svom identitetu.

Predsjednik ili član biračkog odbora, pošto utvrdi identitet birača, zaokružuje redni broj pod kojim je birač upisan u izvod iz biračkog spiska, objašnjava mu način glasanja i predaje glasački listić.

Član 108

Članovi biračkog odbora ne smiju ni na koji način uticati na odluku birača.

Članovi biračkog odbora dužni su da biraču, na njegov zahtjev, ponovo objasne način glasanja.

Članovi biračkog odbora dužni su da paze da niko ne ometa birača prilikom popunjavanja glasačkog listića i da u potpunosti bude obezbijeđena tajnost glasanja.

Ako je u toku glasanja povrijeđeno neko od pravila iz st. 1 i 3 ovog člana, birački odbor se može raspustiti.

U slučaju raspuštanja biračkog odbora, imenuje se novi birački odbor i glasanje na tom biračkom mjestu ponavlja.

Član 109

Birač glasa samo za jednu izbornu listu sa glasačkog listića.

Glasa se zaokruživanjem rednog broja ispred naziva izborne liste za koju se glasa, odnosno zaokruživanjem naziva liste ili imena i prezimena nosioca liste.

Birač sam presavija popunjeni glasački listić tako da se ne vidi kako je glasao, a da pri tome ostane slobodan kontrolni kupon, nakon čega, držeći u ruci presavijeni glasački listić, odlazi do glasačke kutije i omogućava članu biračkog odbora da na perforiranom mjestu odvoji kontrolni kupon od glasačkog listića.

Nakon procedure iz stava 3 ovog člana, birač stavlja glasački listić u odgovarajuću glasačku kutiju i napušta biračko mjesto.

Član biračkog odbora iz stava 3 ovog člana obavezan je da odvojene kontrolne kupone slaže po redosljedu serijskih brojeva i da ih čuva na način propisan pravilima koje donosi Centralna izborna komisija.

Član 110

Birač koji, zbog nepristupačnosti biračkog mjesta, informacija i komunikacija (lice sa invaliditetom) ili nepismenosti (nepismeno lice) nije u mogućnosti da na biračkom mjestu lično glasa, ima pravo da to učini uz pomoć asistenta kojeg on sam odredi, a koji je dužan da listić popuni, odnosno glasanje obavi na način na koji mu birač naloži.

Nadležna izborna komisija je dužna da na svakom biračkom mjestu obezbijedi odgovarajući šablon koji omogućava biraču sa oštećenjem vida da lično glasa.

Šablon iz stava 2 ovog člana treba da bude plave boje.

Glasanje za birača iz stava 1 ovog člana ne može obaviti član biračkog odbora, ni opunomoćeni predstavnik podnosioca izborne liste.

Način glasanja iz st. 1 i 2 ovog člana unosi se u zapisnik.

Član 111

Birač koji zbog starosti, invalidnosti, bolničkog ili kućnog liječenja nije u mogućnosti da glasa na biračkom mjestu na kojem je upisan u izvod iz biračkog spiska, a želi da glasa, podnosi biračkom odboru, na propisanom obrascu, zahtjev za glasanje putem pisma.

Birač koji želi da glasa putem pisma dužan je da lično potpiše obrazac iz stava 1 ovog člana.

Zahtjev za glasanje putem pisma dostavlja se biračkom odboru na biračkom mjestu, najkasnije do 13 časova na dan glasanja.

Zahtjev za glasanje putem pisma biračkom odboru na biračkom mjestu može dostaviti samo lice koje svojim potpisom ovlasti podnosilac zahtjeva za glasanje putem pisma.

Jedno lice ne može dostaviti biračkom odboru više od jednog zahtjeva za glasanje putem pisma, osim u slučaju da to čini za dva ili više birača koji glasaju putem pisma a žive u istom porodičnom domaćinstvu.

Ovlašćenje za dostavljanje biračkom odboru zahtjeva za glasanje putem pisma sastavni je dio obrasca iz stava 1 ovog člana.

Obrazac iz stava 1 ovog člana propisuje Centralna izborna komisija.

Uz zahtjev za glasanje putem pisma i ovlašćenja za podnošenje zahtjeva biračkom odboru se dostavlja i lična karta ili pasoš birača koji želi da glasa putem pisma.

Član 112

Po prijemu zahtjeva za glasanje putem pisma, birački odbor provjerava identitet lica-donosioca zahtjeva za glasanje putem pisma, utvrđuje da li je lice koje želi da glasa putem pisma upisano u birački spisak i cijeni razloge za glasanje putem pisma.

Ako birački odbor ne omogući nekom licu da glasa putem pisma, razloge za to dužan je unijeti u zapisnik o radu biračkog odbora.

Predsjednik biračkog odbora izvršiće elektronsku verifikaciju (identifikaciju) lične karte ili pasoša birača, a odštampane odreske-potvrde će čuvati sa ostalom dokumentacijom neophodnom za glasanje putem pisma.

Nakon što izvrši elektronsku verifikaciju (identifikaciju) predsjednik biračkog odbora predaće ličnu kartu ili pasoš birača donosiocu zahtjeva za glasanje putem pisma, koji je dužan da taj identifikacioni dokument, bez odlaganja, vrati podnosiocu zahtjeva za glasanje putem pisma.

Pošto je utvrdio da su ispunjeni uslovi za glasanje putem pisma, birački odbor će, preko četiri povjerenika iz reda zamjenika članova biračkog odbora, dostaviti biraču: ovjereni glasački listić, zbirnu izbornu listu, poseban koverat za kontrolni kupon, izvod iz biračkog spiska, pribor za pečaćenje i pribor za pisanje.

Glasanje putem pisma mogu nadgledati akreditovani posmatrači izbora na biračkom mjestu.

U postupku glasanja putem pisma koristi se prenosna neprozirna glasačka kutija za glasanje putem pisma, koju prethodno na biračkom mjestu birački odbor pečati pečatnim voskom.

Centralna izborna komisija propisuje oblik i izgled glasačke kutije iz stava 7 ovog člana.

Član 113

Nakon što se utvrdi identitet birača povjerenik zaokružuje njegov redni broj u izvodu iz biračkog spiska, dodaje biraču glasački listić čiji prijem birač potvrđuje svojeručnim potpisom na izvod iz biračkog spiska, nakon čega birač glasa, a zatim presavija popunjeni glasački listić, tako da se ne vidi kako je glasao, a da, pri tome, ostane slobodan kontrolni kupon, koji će od glasačkog listića odvojiti povjerenik i staviti ga u poseban koverat za kontrolne kupone, nakon čega birač presavijeni glasački listić stavlja u prenosnu glasačku kutiju.

Birač koji nije u mogućnosti da lično glasa ima pravo da to učini uz pomoć lica kojeg on sam odredi, a koji je dužan da listić popuni, odnosno glasanje obavi na način na koji mu birač naloži.

Povjerenici svojeručno potpisuju odštampani odrezak-potvrdu, koja će se potom čuvati zajedno sa kontrolnim kuponom.

Povjerenici predaju biračkom odboru prenosnu glasačku kutiju sa glasačkim listićima, izvod iz biračkog spiska, a koverat sa kontrolnim kuponom predaju članu biračkog odbora koji je zadužen za čuvanje kontrolnih kupona.

Prenosnu biračku kutiju birački odbor otvara nakon zatvaranja biračkog mjesta i utvrđuje broj glasačkih listića sadržanih u prenosnoj glasačkoj kutiji na način da se ne povrijedi tajnost glasanja.

Nakon što utvrdi da je glasanje putem pisma izvršeno u skladu sa pravilima, birački odbor, glasačke listiće sadržane u prenosnoj glasačkoj kutiji za glasanje putem pisma, miješa sa glasačkim listićima koji su bili sadržani u glasačkoj kutiji na biračkom mjestu, i tek onda pristupa utvrđivanju rezultata glasanja na biračkom mjestu.

U zapisniku o radu biračkog odbora unosi se: broj primljenih zahtjeva za glasanje putem pisma, broj birača kojima je birački odbor omogućio glasanje putem pisma i broj birača koji su glasali putem pisma: —

Zahtjeve za glasanje putem pisma dostavljene biračkom odboru i izvod iz biračkog spiska za glasanje putem pisma, birački odbor stavlja u poseban koverat, na kojem stoji oznaka sadržaja i koji, nakon utvrđivanja rezultata glasanja, pečati i dostavlja opštinskoj izbornoj komisiji, kao sastavni dio izbornog materijala.

Član 114

Birači koji su u pritvoru ili koji izdržavaju kaznu zatvora glasaju na posebnom biračkom mjestu koje utvrdi Centralna izborna komisija u dogovoru sa organom uprave nadležnim za izvršenje krivičnih sankcija.

Izvode iz biračkog spiska, sastav biračkog odbora i način glasanja lica iz stava 1 ovog člana utvrđuje Centralna izborna komisija.

Lica koja rade u ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa i lica koja rade u organu uprave nadležnom za izvršenje krivičnih sankcija ne mogu biti u sastavu biračkog odbora.

Birači iz stava 1 ovog člana identitet dokazuju u skladu sa članom 107 ovog zakona.

Član 115

Birači koji borave u inostranstvu glasaju na biračkom mjestu na području posljednjeg prebivališta na teritoriji Crne Gore, prije odlaska u inostranstvo.

IX. UTVRĐIVANJE I OBJAVLJIVANJE REZULTATA IZBORA

1. Utvrđivanje rezultata izbora

Član 116

Po završenom glasanju, birački odbor pristupa utvrđivanju rezultata glasanja na biračkom mjestu.

Birački odbor utvrđuje broj neupotrijebljenih glasačkih listića i stavlja ih u poseban omot koji pečati.

Nakon toga birački odbor utvrđuje broj kontrolnih kupona odvojenih od glasačkih listića i stavlja ih u poseban omot koji se pečati, i utvrđuje broj odštampanih odrezaka-potvrda i stavlja ih u poseban omot koji se pečati.

Na osnovu izvoda iz biračkog spiska, birački odbor utvrđuje ukupan broj birača koji su glasali.

Kada se glasačka kutija otvori, poslije provjere kontrolnog lista, važeći glasački listići odvajaju se od nevažećih.

Podatke iz st. 2, 3 i 4 ovog člana birački odbor unosi u zapisnik prije otvaranja glasačke kutije.

Birački odbor utvrđuje broj nevažećih glasačkih listića, zatim broj važećih listića, kao i broj glasova za svaku izbornu listu, što unosi u zapisnik.

Važeći glasački listić je glasački listić kod kojeg se na nedvosmisleni način može utvrditi iskazana volja birača.

Nevažeći glasački listić je nepopunjeni glasački listić, listić koji je popunjen na način da se jasno ne može utvrditi za koju se izbornu listu glasalo, listić na kome je zaokruženo više od jedne izborne liste, listić na kome je dopisan naziv izborne liste ili potpisani glasački listić.

U slučaju sumnje u validnost glasačkog listića članovi biračkog odbora glasaju o tome i rezultat glasanja unose u zapisnik o radu biračkog odbora.

Ako se utvrdi da je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji veći od broja birača koji su identifikovani u izvodu iz biračkog spiska da su glasali ili ako se utvrdi da je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji veći od broja kontrolnih kupona ili ako se utvrdi da je broj glasačkih listića u kutiji veći od broja potpisanih odrezaka i potpisanih kupona ili ako se utvrdi postojanje dva ili više kontrolnih kupona sa istim serijskim brojem ili serijskim brojem koji ne pripada tom biračkom mjestu, birački odbor se raspušta i imenuje novi, a glasanje na tom biračkom mjestu se ponavlja.

Rezultati glasanja na tom biračkom mjestu utvrđuju se poslije ponovljenog glasanja.

Član 117

Kad birački odbor utvrdi rezultate glasanja, u zapisnik o radu biračkog odbora unosi se: broj primljenih glasačkih listića; broj neupotrijebljenih glasačkih listića; broj upotrijebljenih glasačkih listića; broj nevažećih glasačkih listića; broj važećih glasačkih listića; broj glasova datih za svaku izbornu listu; broj birača prema izvodu iz biračkog spiska; broj birača koji su glasali po spisku i broj birača koji su glasali putem pisma.

U zapisnik o radu biračkog odbora unose se i primjedbe i mišljenja članova biračkog odbora, kao i sve druge činjenice od značaja za glasanje.

Zapisnik o radu biračkog odbora potpisuju svi članovi biračkog odbora.

Svaki član biračkog odbora dobija kopiju zapisnika o radu biračkog odbora.

Nakon potpisivanja, kopija zapisnika iz koje se vide rezultati glasanja se vidno ističe na ulasku u biračko mjesto.

Član 118

Neupotrijebljene, nevažeće i važeće glasačke listiće birački odbor stavlja u posebne koverte na kojima stoji oznaka sadržaja i koje se pečatiraju, a potom, cijeli izborni materijal (zapisnik o radu, izvod iz biračkog spiska, glasačke listiće, kontrolne kupone odvojene od glasačkih listića, zahtjeve za glasanje putem pisma, pečat biračkog odbora, kao i ostali izborni materijal) stavlja u jedan koverat koji se pečatira.

Po utvrđivanju rezultata glasanja, birački odbor će, bez odlaganja, a najkasnije u roku od šest časova od zatvaranja biračkog mjesta, dostaviti opštinskoj izbornoj komisiji izborni materijal iz stava 1 ovog člana.

Član 119

Po prijemu izbornog materijala sa biračkih mjesta, opštinska izborna komisija evidentira ukupan broj birača upisanih u birački spisak i utvrđuje: broj birača koji je glasao na biračkim mjestima; broj birača koji su glasali putem pisma; ukupan broj

primljenih glasačkih listića; ukupan broj nevažećih glasačkih listića; ukupan broj važećih glasačkih listića i broj glasova datih za svaku izbornu listu.

Na osnovu rezultata glasanja na svim biračkim mjestima u izornoj jedinici, opštinska izborna komisija utvrđuje privremene rezultate za izbor odbornika, u roku od 12 časova od dostavljanja izvještaja sa biračkih mjesta.

O rezultatima glasanja za izbor poslanika na biračkim mjestima određenim odlukom Skupštine, opštinska izborna komisija sačinjava poseban izvještaj.

Opštinska izborna komisija utvrđuje rezultate glasanja za poslanike na biračkim mjestima na svom području, najkasnije u roku od 12 časova od dostavljanja izvještaja sa biračkih mjesta i o tome dostavlja izvještaj sa zapisnikom o svom radu Centralnoj izornoj komisiji.

Centralna izborna komisija utvrđuje privremene rezultate za izbor poslanika, u roku od 12 časova od dostavljanja izvještaja opštinskih izbornih komisija.

2. Raspodjela mandata

Član 120

Centralna izborna komisija za izbor poslanika, a opštinska izborna komisija za izbor odbornika, utvrđuje ukupan broj glasova koji je dobila svaka izborna lista i utvrđuje broj mandata koji pripada svakoj listi.

Centralna izborna komisija ukupan broj glasova iz stava 1 ovog člana utvrđuje zbrajanjem rezultata glasanja sadržanih u izvještajima opštinskih izbornih komisija i rezultata glasanja u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, a opštinska izborna komisija ukupan broj glasova utvrđuje zbrajanjem rezultata glasanja sadržanih u zapisnicima o radu biračkih odbora.

Svakoj izornoj listi pripada broj mandata srazmjern broju dobijenih glasova, u skladu sa ovim zakonom.

Centralna izborna komisija za izbor poslanika, a opštinska izborna komisija za izbor odbornika dužne su da podatke iz stava 1 ovog člana tabelarno prikažu po svakom biračkom mjestu i javno objave.

Član 121

U raspodjeli mandata učestvuju izborne liste koje su dobile najmanje 3% od ukupnog broja važećih glasova u izornoj jedinici.

Izuzetno od stava 1 ovog člana:

- 1) izborne liste poslanika pripadnika određenog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice, naznačenog u izornoj prijavi ili nazivu izborne liste, u slučaju da ni jedna od njih ne ispuni uslov iz stava 1 ovog člana, a pojedinačno dobiju najmanje 0,7% važećih glasova, stiču pravo na učešće u raspodjeli mandata kao jedna - zbirna izborna lista sa ukupno dobijenim brojem važećih glasova, s tim što će se za obračun mandata priznavati zbrajanje koje obezbjeđuje osvajanje do tri mandata;
- 2) u slučaju da ni jedna od izbornih lista poslanika pripadnika hrvatskog naroda u Crnoj Gori ne ispuni uslove iz stava 1 ovog člana i tačke 1 ovog stava, najuspješnija od njih, sa najmanje 0,35% važećih glasova stiče pravo na jedan poslanički mandat;

3) izborne liste odbornika pripadnika određenog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice, naznačenog u izbornoj prijavi ili nazivu izborne liste, u slučaju da ni jedna od njih ne ispuni uslov iz stava 1 ovog člana, stiču pravo na učešće u raspodjeli mandata pojedinačno, sa dobijenim brojem važećih glasova.

Pravo iz stava 2 tačka 1 ovog člana koriste izborne liste pripadnika određenog - istog manjinskog naroda, odnosno određene - iste manjinske nacionalne zajednice, sa učešćem do 15% od ukupnog stanovništva u izornoj jedinici, prema podacima sa posljednjeg popisa stanovništva.

Pravo iz stava 2 tačka 3 ovog člana koriste izborne liste pripadnika određenog - istog manjinskog naroda, odnosno određene - iste manjinske nacionalne zajednice, sa učešćem do 15% od ukupnog stanovništva na državnom nivou i sa učešćem od 1,5% do 15% od ukupnog stanovništva na teritoriji opštine, prema podacima sa posljednjeg popisa stanovništva.

Učešće izborne liste pripadnika određenog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice u predizornoj koaliciji sa izbornim listama pripadnika drugog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice ili izbornim listama političkih stranaka ili grupa birača koje ne koriste pravo iz stava 2 ovog člana ne isključuje drugim podnosiocima izbornih lista tog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice pravo iz stava 2 ovog člana.

Član 122

Broj mandata koji će dobiti pojedina izborna lista utvrđuje se tako da se ukupan broj glasova koji je dobila svaka izborna lista u izornoj jedinici dijeli sa 1,2 i ... zaključno sa brojem koji odgovara broju poslanika, odnosno odbornika koji se bira u izornoj jedinici.

Količnici dobijeni na način iz stava 1 ovog člana razvrstavaju se po veličini, pri čemu se u obzir uzima onoliko najvećih količnika koliko se poslanika, odnosno odbornika bira.

Pojedina izborna lista dobija onoliko mandata koliko tih količnika na nju otpada.

Raspodjela mandata koje osvoji zbirna izborna lista na podnosiocima izbornih lista koji čine zbirnu izbornu listu vrši se tako što se ukupan broj glasova koje je dobila pojedina izborna lista koja čini zbirnu izbornu listu dijeli sa 1, 2, ... i zaključno sa brojem mandata koje je osvojila zbirna izbornih lista.

Količnici dobijeni na način iz stava 4 ovog člana razvrstavaju se po veličini, pri čemu se u obzir uzima onoliko najvećih količnika koliko je mandata osvojila zbirna izborna lista.

Ako dvije ili više izbornih lista dobiju iste količnike na osnovu kojih bi dobile jedan mandat, žrijebom se određuje kojoj izornoj listi će se taj mandat dodijeliti.

Član 123

Mandati koje je izborna lista dobila dodjeljuju se kandidatima prema redosljedu na izornoj listi.

Član 124

U slučaju da, prema rezultatima glasanja utvrđenim na način iz člana 122 ovog zakona, pojedina izbora lista dobije veći broj mandata od broja kandidata koji se nalazi na toj listi ti mandati pripadaju izbornim listama koje imaju, po veličini, najveći sljedeći količnik.

Član 125

Centralna izborna komisija utvrđuje konačne rezultate izbora za poslanike u roku od 12 časova od isteka roka za podnošenje prigovora, odnosno žalbi, odnosno od konačnosti ili izvršnosti odluka donešenih po prigovoru ili žalbi.

Opštinska izborna komisija utvrđuje konačne rezultate izbora za odbornike, u roku od 12 časova od isteka roka za podnošenje prigovora, odnosno žalbi, odnosno od konačnosti ili izvršnosti odluka donešenih po prigovoru ili žalbi.

3. Objavljivanje rezultata izbora

Član 126

O konačnim rezultatima izbora Centralna izborna komisija za izbor poslanika, a opštinska izborna komisija za izbor odbornika javno objavljuje podatke o:

- 1) broju birača upisanih u birački spisak;
- 2) broju birača koji su glasali na biračkom mjestu;
- 3) broju birača koji su glasali van biračkog mjesta;
- 4) broju birača koji su glasali;
- 5) broju primljenih glasačkih listića;
- 6) broju neupotrijebljenih glasačkih listića;
- 7) broju upotrijebljenih glasačkih listića;
- 8) broju nevažećih glasačkih listića;
- 9) broju važećih glasačkih listića;
- 10) broju glasova koje su dobile pojedine izborne liste;
- 11) broju mandata koje su dobile pojedine izborne liste.

Konačni rezultati izbora za poslanike objavljuju se u „Službenom listu Crne Gore“, a za odbornike u „Službenom listu Crne Gore - opštinski propisi“, najkasnije u roku od 15 dana od dana održavanja izbora.

Član 127

Centralna izborna komisija izabranom poslaniku, a opštinska izborna komisija izabranom odborniku izdaje, na dan potvrđivanja mandata, uvjerenje da je izabran za poslanika, odnosno odbornika.

X. PRESTANAK MANDATA, PONOVI IZBORI, POPUNA UPRAŽNJENIH POSLANIČKIH I ODBORNIČKIH MJESTA I PRIJEVREMENI IZBORI

1. Prestanak mandata

Član 128

Mandat poslaniku može prestati prije isteka vremena na koje je izabran, u skladu sa Ustavom Crne Gore.

Odborniku može prestati mandat prije isteka vremena na koje je izabran:

- 1) podnošenjem ostavke;
- 2) ako je pravosnažnom odlukom suda osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci;
- 4) ako je pravosnažnom odlukom lišen poslovne sposobnosti;
- 5) prestankom crnogorskog državljanstva.

Poslaniku, odnosno odborniku prestaje mandat danom nastupanja slučaja iz st. 1 i 2 ovog člana.

Dan prestanka mandata konstatuje nadležna skupština.

Poslanik, odnosno odbornik kojem je prestao mandat podnošenjem ostavke zbog nespojivosti funkcije, može ponovo steći mandat poslanika, odnosno odbornika, ako na izbornoj listi nije preostalo više kandidata.

2. Ponovni izbori

Član 129

Ponovni izbori sprovode se ako nadležna izborna komisija poništi izbore na pojedinom biračkom mjestu.

U slučaju iz stava 1 ovog člana glasanje se ponavlja samo na tom biračkom mjestu.

Ponovni izbori se sprovode na način i po postupku koji su ovim zakonom utvrđeni za sprovođenje izbora, u skladu sa rokovima iz člana 125 ovog zakona.

Ponovne izbore raspisuje nadležna izborna komisija.

U slučaju ponavljanja izbora konačni rezultati izbora utvrđuju se po završetku ponovljenog glasanja.

Član 130

Ponovni izbori sprovode se najkasnije u roku od sedam dana od dana poništenja izbora.

Za sprovođenje ponovnih izbora izborne liste ne mogu se mijenjati.

3. Popuna upražnjenih poslaničkih i odborničkih mjesta

Član 131

Ako poslaniku, odnosno odborniku prestane mandat iz razloga utvrđenih u članu 128 ovog zakona mandat dobija novi poslanik, odnosno odbornik na način utvrđen ovim članom.

Ako na izornoj listi sa koje je poslanik, odnosno odbornik izabran preostane isti ili veći broj kandidata od broja poslanika, odnosno odbornika kojima je prestao mandat izabraće se onaj kandidat koji je sljedeći prema redosljedu na izornoj listi.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, ako mandat prestane poslaniku, odnosno odborniku iz reda manje zastupljenog pola, umjesto njega izabraće se prvi sljedeći kandidat na izornoj listi iz reda manje zastupljenog pola.

Ako na izornoj listi sa koje je poslanik, odnosno odbornik izabran nema više kandidata manje zastupljenog pola, izabraće se onaj kandidat koji je sljedeći prema redosljedu na listi.

Ako poslaniku, odnosno odborniku koji je izabran sa koalicione izborne liste prestane mandat iz razloga utvrđenih u članu 128 ovog zakona, za poslanika, odnosno

odbornika izabraće se onaj kandidat prema redosljedu sa konstituenta liste kojoj on pripada.

--Ako na izbornoj listi sa koje je poslanik, odnosno odbornik izabran nema više kandidata izabranih za poslanika, odnosno odbornika smatraće se kandidat sa liste koja ima, po veličini, najveći sljedeći količnik.

Mandat novog poslanika, odnosno odbornika traje do isteka mandata poslanika, odnosno odbornika kome je prestao mandat.

Od kandidata iz st. 2 i 3 ovog člana, prije potvrđivanja mandata, pribavlja se pisana saglasnost da prihvata mandat.

Postupak popune upražnjenih poslaničkih, odnosno odborničkih mjesta sprovodi nadležna izborna komisija.

4. Prijevremeni izbori

Član 132

Prijevremeni izbori za poslanike, odnosno odbornike raspisuju se i održavaju u slučaju raspuštanja skupštine ili donošenja odluke o skraćanju mandata skupštine.

Prijevremeni izbori se raspisuju i sprovode na način i po postupku koji su ovim zakonom utvrđeni za sprovođenje izbora.

XI. ZAŠTITA BIRAČKOG PRAVA

Član 133

Izborni postupak je poseban i hitan pravni postupak.

Član 134

Organi nadležni za sprovođenje izbora dužni su da u toku izbornog postupka obavještavaju birače o njihovim biračkim pravima i o načinu zaštite tih prava.

Član 135

Svaki birač, kandidat i podnosilac izborne liste ima pravo da podnese prigovor nadležnoj izornoj komisiji zbog povrede biračkog prava u toku izbora.

Prigovor iz stava 1 ovog člana podnosi se u roku od 72 časa od trenutka kada je donešena odluka, odnosno izvršena radnja.

Prigovor iz stava 1 ovog člana podnosi se neposredno nadležnoj izornoj komisiji.

Član 136

Prigovor protiv odluke, radnje ili propusta biračkog odbora podnosi se opštinskoj izornoj komisiji.

Prigovor protiv odluke, radnje ili propusta opštinske izborne komisije podnosi se Centralnoj izornoj komisiji.

Član 137

Nadležna izborna komisija donosi rješenje u roku od 48 časova od prijema prigovora i dostavlja ga podnosiocu prigovora.

Ako nadležna izborna komisija usvoji prigovor, poništiće tu odluku ili radnju.

Ako opštinska izborna komisija po prigovoru ne donese rješenje u rokovima predviđenim ovim zakonom (ćutanje uprave), po prigovoru postupa Centralna izborna komisija.

Ćlan 138

Protiv rješenja opštinske izborne komisije moŹe se izjaviti prigovor Centralnoj izbornoj komisiji.

Protiv rješenja Centralne izborne komisije moŹe se izjaviti Źalba Ustavnom sudu Crne Gore.

Źalba se moŹe izjaviti Ustavnom sudu i u sluĉaju kada Centralna izborna komisija ne donese rješenje u roku odreĊenom u ĉlanu 137 ovog zakona (ćutanje uprave).

Ćlan 139

Na sve radnje u vezi sa dostavljanjem rješenja, zakljuĉaka, kao i drugih akata, spisa, isprava, podnesaka i sliĉno shodno se primjenjuju pravila propisana za dostavljanje u upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukĉije odreĊeno.

XII. POSMATRAĆI IZBORA

Ćlan 140

Ovlašćeni predstavnici nevladinih organizacija, registrovanih za praćenje ostvarivanja političkih sloboda i prava, mogu pratiti tok izbora i rad organa za sprovoĊenje izbora i imati uvid u sva relevantna dokumenta, u skladu sa ovim zakonom.

Ćlan 141

Nevladine organizacije zainteresovane za praćenje izbora podnose prijavu Centralnoj izbornoj komisiji, koja u roku od 48 ĉasova od prijema prijave, izdaje sluŹbena ovlašćenja ili rješenjem odbija izdavanje ovlašćenja.

Prijava iz stava 1 ovog ĉlana sadrŹi naziv organizacije, dokaz o upisu u registar, broj i sastav predstavnika posmatraĉa.

Prijave se podnose najkasnije pet dana prije dana glasanja.

SluŹbeno ovlašćenje za posmatraĉe izbora iz stava 1 ovog ĉlana sadrŹi jasna uputstva posmatraĉima da moraju poštovati utvrĊeni red i pravila na biraĉkom mjestu i na sjednicama Centralne izborne komisije, odnosno opštinske, koja su utvrĊena posebnim aktima Centralne izborne komisije.

Ćlan 142

Evropska Unija, druge meĊunarodne organizacije, strane nevladine organizacije i ovlašćeni predstavnici stranih drŹava mogu pratiti tok izbora koji ukljuĉuje rad organa za sprovoĊenje izbora i drugih drŹavnih organa, praćenje izborne kampanje od strane medija, ostvarivanje biraĉkog prava i drugih povezanih političkih i graĊanskih prava u izbornom procesu.

Period posmatranja teĉe od dana raspisivanja izbora i završava se zakljuĉno sa objavljivanjem konaĉnih rezultata izbora.

Posmatraĉi iz stava 1 ovog ĉlana ĉe izvještavati u toku izbornog procesa u skladu sa svojim ustaljenim procedurama.

Član 143

Zainteresovani strani posmatrači iz člana 142 ovog zakona, prijavu za posmatranje izbora podnose ministarstvu nadležnom za vanjske poslove, najkasnije deset dana prije dana održavanja izbora.

Prijava iz stava 1 ovog člana sadrži: naziv države iz koje posmatrač dolazi, naziv organizacije, dokaz o upisu u registar, broj i sastav predstavnika i vrijeme boravka.

Ministarstvo nadležno za vanjske poslove, narednog dana po prijemu prijave, dostavlja prijavu Centralnoj izbornoj komisiji.

Centralna izborna komisija u roku od 48 časova od dana prijema prijave izdaje službena ovlašćenja za posmatranje izbora, ili odbija svojim rješenjem izdavanje ovlašćenja.

Član 144

Licima iz člana 140 i 142 ovog zakona Centralna izborna komisija izdaje identifikacionu karticu u koju se unosi ime, prezime, naziv zemlje iz koje dolazi i naziv organizacije i institucije kojoj pripada.

Lice kome je izdata identifikaciona kartica dužno je da je nosi na vidnom mjestu.

Član 145

Organi za sprovođenje izbora su dužni da stranom i domaćem posmatraču omogućće praćenje toka izbora i rada organa za sprovođenje izbora.

Birački odbor u zapisniku konstatuje prisustvo posmatrača na biračkom mjestu.

Član 146

Centralna izborna komisija može oduzeti ovlašćenje ili identifikacionu karticu licu kome je izdata, ukoliko se ne pridržava pravila o održavanju reda na biračkom mjestu, odnosno pravila o radu organa za sprovođenje izbora.

Član 147

Ovlašćeni predstavnici domaćih organizacija registrovanih za ispitivanje javnog mnjenja, mogu vršiti ispitivanje javnog mnjenja, kod birača koji su obavili glasanje i saglasni su sa tim.

Organizacija iz stava 1 ovog člana podnosi zahtjev Centralnoj izbornoj komisiji koja u roku od 48 časova od prijema zahtjeva izdaje službena ovlašćenja ili rješenjem odbija izdavanje ovlašćenja.

Zahtjev iz stava 2 ovog člana sadrži: naziv organizacije, dokaz o upisu u registar za djelatnost ispitivanja javnog mnjenja, broj i sastav predstavnika ispitivača javnog mnjenja.

Zahtjev se podnosi najkasnije pet dana prije dana glasanja.

Ispitivanje javnog mnjenja se ne može vršiti na biračkom mjestu niti na udaljenosti do 100 metara od biračkog mjesta.

XIII. TROŠKOVI SPROVOĐENJA IZBORA I IZBORNE PROPAGANDE

Član 148

Centralna izborna komisija utvrđuje kriterijume, mjerila i raspoređuje sredstva opštinskim izbornim komisijama za vršenje odgovarajućih poslova u sprovođenju izbora za poslanike, odnosno odbornike.

Centralna izborna komisija određuje način i vrši kontrolu upotrebe sredstava iz stava 2 ovog člana.

Član 149

Državni organi i organi lokalne samouprave stavljaju na raspolaganje svoje prostorije, ostale uređaje, sredstva i opremu za vršenje izborne propagande i obezbjeđuju ravnopravne uslove u njihovom korišćenju svim podnosiocima izbornih lista.

Organi iz stava 1 ovog člana dužni su da sa podnosiocima izbornih lista, u roku od 10 dana od dana raspisivanja izbora, utvrde uslove i način korišćenja sredstava iz stava 1 ovog člana.

XIV. KAZNE NE ODREDBE

Član 150

Novčanom kaznom od 2.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) na biračkom mjestu i na 100 metara od biračkog mjesta ističe simbole političkih partija, koalicija, odnosno grupa birača i drugog propagandnog materijala, kojima se može uticati na opredjeljenje birača (član 92 stav 6);

2) vrši ispitivanje javnog mnjenja suprotno članu 147 st. 1 i 5 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tačka 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 250 eura do 2.000 eura.

Član 151

Novčanom kaznom od 500 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj fizičko lice, ako:

1) pozove birača na odgovornost zbog glasanja (član 2 stav 2);

2) se prihvati kandidature suprotno članu 58 st. 1 i 2 ovog zakona;

3) u bilo kojoj formi vrši identifikaciju birača, a posebno glasnim obraćanjem saopšti ime i prezime birača, kao i njegov redni broj na biračkom mjestu (član 92 stav 9);

4) naruši red na biračkom mjestu usljed čega je došlo do prekida glasanja (član 95 stav 2);

5) uniformisano pristupi biračkom mjestu dok traje glasanja (član 95 stav 4);

6) u prostoriji za glasanje upotrebljava elektronski uređaj za komunikaciju (član 96 stav 1);

7) vodi evidencije o biračima koji su glasali, i koristi kopije biračkog spiska ili bilo koje druge pomoćne evidencije o biračima (član 96 stav 3);

8) se zadržava na biračkom mjestu a nema prava i dužnosti u vezi sa sprovođenjem izbora, utvrđene ovim zakonom (član 97 stav 4).

Član 152

Novčanom kaznom od 500 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj fizičko lice-član organa za sprovođenje izbora, ako:

- 1) blagovremeno ne obavijesti predstavnike medija o sjednicama i o dnevnom redu sjednica (član 23 stav 3);
- 2) ne obezbijedi pristup biračkom mjestu licima sa invaliditetom (član 86 stav 5);
- 3) ne osigura bezbjednost izbornog materijala (član 101 stav 6);
- 4) ne omogući uvid u izborni materijal podnosiocu izborne liste koji je dostavio zahtjev (član 103 stav 8);
- 5) utiče na odluku birača (član 108 stav 1);
- 6) ne pazi da niko ne ometa birača prilikom popunjavanja glasačkog listića i/ili u potpunosti ne obezbijedi tajnost glasanja (član 108 stav 3);
- 7) onemogući praćenje toka izbora i rada organa za sprovođenje izbora (član 145 stav 1).

XV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 153

Skupština Crne Gore izabraće Centralnu izbornu komisiju u skladu sa ovim zakonom, u roku od 90 dana stupanja na snagu ovog zakona.

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Službe, Centralna izborna komisija donijeće u roku od 30 dana od dana izbora.

Do izbora Centralne izborne komisije u skladu sa ovim zakonom, Državna izborna komisija izabrana u skladu sa Zakonom o izboru odbornika i poslanika („Službeni list RCG”, br. 4/98, 17/98, 14/00, 9/01, 41/02, 46/02, 45/04, 48/06 i 56/06 i „Službeni list CG”, br. 46/11, 14/14, 47/14, 12/16 i 60/17) nastavlja sa radom.

Član 154

Centralna izborna komisija izabraće opštinske izborne komisije u roku od 6 mjeseci od dana njenog konstituisanja.

Do izbora opštinskih izbornih komisija u skladu sa ovim zakonom, opštinske izborne komisije imenovane u skladu sa Zakonom o izboru odbornika i poslanika („Službeni list RCG”, br. 4/98, 17/98, 14/00, 9/01, 41/02, 46/02, 45/04, 48/06 i 56/06 i „Službeni list CG”, br. 46/11, 14/14, 47/14, 12/16 i 60/17), nastavljaju sa radom.

Član 155

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće Centralna izborna komisija se u roku od 60 dana od dana njenog konstituisanja.

Član 156

Datum odražavanja lokalnih izbora u svim jedinicama lokalne samouprave, trajanje mandata i ostala pitanja vezana za održavanje lokalnih izbora u jednom danu, urediće se posebnim zakonom.

Član 157

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o izboru odbornika i poslanika („Službeni list RCG”, br. 4/98, 17/98, 14/00, 9/01, 41/02, 46/02, 45/04, 48/06 i 56/06 i „Službeni list CG”, br. 46/11, 14/14, 47/14, 12/16 i 60/17).

Član 158

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 16 stav 1 tačka 1 Ustava Crne Gore, kojim je određeno da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuje način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje.

Predmet ovog zakona je uređivanje (propisivanje) načina i postupka ostvarivanja biračkog prava, kao jednog od osnovnih – temeljnih političkih prava i sloboda.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Skupština Crne Gore 26. saziva, na Trećoj sjednici Drugog redovnog zasijedanja u 2018. godini, dana 30. oktobra 2018. godine, donijela je Odluku o obrazovanju Odbora za sveobuhvatnu reformu izbornog i drugog zakonodavstva. Shodno Odluci i izmjenama Odluke iz jula 2019. godine, Odbor je obrazovan, između ostalog, radi implementacije svih preporuka OEBS/ODIHR povodom parlamentarnih izbora 2016. godine i predsjedničkih izbora 2018. godine, saglasno važećem Ustavu Crne Gore.

U okviru Odbora formirano je sedam radnih odbora, od kojih je Radni odbor 1 za zadatak imao pripremu izmjena i dopuna Zakona o izboru odbornika i poslanika. Imajući u vidu da je na važeći izborni zakon usvojen veliki broj izmjena i dopuna od njegovog donošenja 1998. godine, članovi Radnog odbora su postigli saglasnost oko izrade novog zakonskog teksta.

Na važeći Zakon o izboru odbornika i poslanika je, pored preporuka međunarodnih organizacija, stigao veliki broj preporuka i predloga od strane poslanika, državnih organa, nevladinog sektora, udruženja, akademske zajednice i zainteresovanih građana. U toku rada, razmotrene su sve preporuke i sugestije i to: OEBS/ODIHR-a povodom parlamentarnih izbora 2016. godine; OEBS/ODIHR-a povodom predsjedničkih izbora 2018. godine; Ministarstva unutrašnjih poslova; institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Državne izborne komisije; opštinskih izbornih komisija (Glavni grad i Nikšić); Ženske političke mreže; NVO Centar za demokratsku tranziciju; NVO Građanska alijansa; NVO Mreža za afirmaciju nevladinog sektora, NVO Centar za demokratiju i ljudska prava, Udruženja mladih sa hendikepom, kao i preporuke spec.ing. Predraga Boljevića.

Članovi Radnog odbora 1 Odbora za sveobuhvatnu reformu izbornog i drugog zakonodavstva, zajedno sa predstavnicima nevladinog sektora susreli su se, 5. i 6. novembra 2019. godine, sa ekspertima ODIHR-a Oleksi Ličkovah, izbornim savjetnikom u sjedištu ODIHR-a u Varšavi i Elenom Kovaljovom, ekspertkinjom za izborne procese.

Posjeta je organizovana u cilju pružanja podrške članovima Radnog odbora 1, konkretno u odnosu na način implementacije preporuka OEBS/ODIHR-a povodom parlamentarnih izbora 2016. godine i predsjedničkih izbora 2018. godine, kao i u cilju

pojašnjenja navoda koji su sadržani u neformalnom mišljenju na Nacrt zakona o izboru poslanika i odbornika.

Nakon održanih sastanaka, Radni odbor 1 je izmijenio Nacrt zakona i isti proslijedio ekspertima Odihr-a na davanje novog neformalnog mišljenja. Članovi Radnog odbora 1 susreli su se 11. decembra 2019. godine sa ekspertima Odihr-a: Aleksandarom Šlikom, šefom Direktorata za izbore, Julijom Šipilovom, pravnom ekspertkinjom i Raulom Muresanom, koordinatorom na projektu za izbore. Posjeta je organizovana u cilju razmatranja izmijenjenih rješenja u Nacrtu zakona, kao i navoda iz drugog neformalnog mišljenja na Nacrt.

Najznačajnije novine koje Predlog zakona sadrži u odnosu na važeći zakonski tekst se odnose na: omogućavanje individualnog kandidovanja; tačno definisanje početka i kraja izborne kampanje u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja; promjenu imena Državne izborne komisije u Centralna izborna komisija; potpunu profesionalizaciju Centralne izborne komisije i opštinskih izbornih komisija, kao i način i kriterijumi za izbor članova komisija; produženje trajanja mandata članovima izbornih komisija; promjenu statusa ovlašćenih predstavnika, odnosno oduzimanje prava odlučivanja; uvođenje obaveze članovima organa za sprovođenje izbora da potpišu izjavu o prihvatanju Etičkog kodeksa organa za sprovođenje izbora; uspostavljanje Službe Centralne izborne komisije kojom rukovodi sekretar koji se bira na javnom konkursu; propisivanje obaveze objavljivanja svih akata značajnih za sprovođenje izbora u roku od 24 časa; obavezno pohađanje obuke za sprovođenje izbora za članove biračkih odbora; mogućnost pružanja podrške jednoj ili više izbornih lista poslanika, odnosno odbornika; obaveza da na izbornoj listi treba da bude najmanje 40% kandidata manje zastupljenog pola, kao i da na izbornoj listi među svaka tri kandidata prema redosljedu na listi mora biti najmanje po jedan kandidat pripadnik manje zastupljenog pola; smanjenje broja potpisa potrebnih za podršku listama za izbor; propisana je obaveza biračkih odborima da obezbijede pristup biračkom mjestu licima sa invaliditetom i još niz rješenja o kojima će konkretnije biti riječi u dijelu koji se odnosi na obrazloženje osnovnih pravnih instituta.

Najznačajnija novina u Predlogu zakona je ujedno i implementacija jednog od ključnih zadataka predviđenih u odluci o formiranju odbora za sveobuhvatnu reformu izbornog zakonodavstva.

Naime, u članu 2 Odluke navodi se da je potrebno povećati transparentnost i profesionalizam institucija koje su uključene u izborni proces, prije svega Državne izborne komisije.

Imajući u vidu ovakvu potrebu usaglašavanja izbornog zakona, odlučili smo da u nacrt zakona predvidimo profesionalizaciju organa za sprovođenje izbora i odredimo stroge kriterijume za izbor članova ovih organa, sa čim smo zadovoljili pretpostavke nezavisnosti i profesionalnosti lica odgovornih za sprovođenje izbora, odnosno članova organa za sprovođenje izbora i eliminaciju eventualne partijske pripadnosti.

Rješenje dato u zakonu je inicirano i od strane nevladinog sektora i akademske zajednice, koji su učestvovali u radu odbora i koji na profesionalnom nivou posmatraju procese u Crnoj Gori. Sve komentare eksperata OEBS-a koji su dati i kroz neformalne

komentare i kroz usmene konsultacije, a koji su ukazivali na eventualne nedostatke ovog modela, su usvojene, odnosno precizirane norma na način kako je to usaglašeno. Predlagači su saglasni sa mogućnošću da se, eventualno, usvoji alternativni model o organizaciji organa za sprovođenje izbora, odnosno unaprijeđeni model poluprofesionalne izborne komisije a takav model je kroz rad na nacrt dokumenta pripremljen.

Predlagači zakona su na taj način iskazali spremnost da usvoje ono rješenje koje obezbjeđuje što širi politički konsenzus, a za koje postoji i saglasnost OEBS-a.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Predlog zakona nije potrebno usklađivati sa pravnom tekovinom Evropske unije i potvrđenim međunarodnim konvencijama.

IV. OBRAZLOŽENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

I - Osnovne odredbe (čl. 1 do 12)

Osnovnim odredbama definisan je predmet zakona, ko ima biračko pravo, način izbora i trajanje poslaničkog, odnosno odborničkog mandata, broj odbornika koji se bira u skupštinu opštine jedinice lokalne samouprave, kao i nadležnost za zaštitu biračkog prava. U okviru osnovnih odredaba propisano je da su organi za sprovođenje izbora izborne komisije i birački odbori.

Kao odgovor na preporuku 10 iz Izvještaja OEBS/ODIHR-a iz 2016. godine i Preporuku 13 iz Izvještaja OEBS/ODIHR-a iz 2018. godine u Predlogu je definisan početak i kraj izborne kampanje.

U okviru osnovnih odredaba, takođe, propisano je da birači imaju pravo da budu obaviješteni o izbornim programima i definisano je značenje i trajanje medijskog predstavljanja u toku izborne kampanje. Propisano je i koja su lica koja ne mogu učestvovati u izbornoj kampanji.

Takođe, izvršeno je usaglašavanje sa Ustavom Crne Gore i Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore.

II – Biračko pravo (čl. 13 i 14)

Članom 13 Predloga zakona definisano je ko ima pravo da bira i da bude biran za poslanika, odnosno odbornika. U članu 14 izvršeno je usaglašavanje sa Ustavom Crne Gore, u pogledu brisanja poslovne sposobnosti kao uslova za sticanje biračkog prava i time se postupilo po preporuci 11 iz Izvještaja OEBS/ODIHR-a iz 2018. godine.

III – Izborne jedinice (član 15)

Članom 15 Predloga zakona propisuje se da se izbor poslanika obavlja u Crnoj Gori kao jedinstvenoj izbornoj jedinici i da se izbor odbornika obavlja se u opštini kao jedinstvenoj izbornoj jedinici.

IV – Raspisivanje izbora (čl. 16 do 18)

Članom 16 Predloga zakona propisano je da se izbori raspisuju odlukom organa nadležnog za raspisivanje izbora, te da se izbori, po pravilu, održavaju nedjeljom. Takođe, propisana je obaveza za Centralnu izbornu komisiju da utvrdi i objavi izborni kalendar svih rokova za sprovođenje izbornih radnji.

U članu 17 Predloga zakona je propisano kada se održavaju izbori i utvrđuje rok za potvrđivanje mandata, dok član 18 Predloga zakona reguliše raspisivanje izbora u slučaju raspuštanja Skupštine Crne Gore ili donošenja odluke o skraćanju mandata, kao i u slučaju prestanka mandata skupštini opštine prije isteka roka na koji je birana.

V – Organi za sprovođenje izbora (čl. 19 do 56)

Članovi od 19 do 23 Predloga zakona regulišu pitanja koja se odnose na organe za sprovođenje izbora, kao što su trajanje mandata, javnost rada, način donošenja odluka i sastav. Naime, propisano je da organi za sprovođenje izbora odgovaraju organu koji ih je birao te da pravo odlučivanja imaju njeni članovi, dok pravo učešća bez prava odlučivanja imaju ovlašćeni predstavnici potvrđenih i proglašanih izbornih lista. Na ovaj način se postupa po preporuci 6 iz Izvještaja OEBS/ODIHR-a iz 2016. i preporuci 10 iz 2018. godine, u kojima je naznačeno da je potrebno jasno odrediti ulogu opunomoćenih predstavnika na svim nivoima izborne administracije i razmotriti ograničenja prilikom njihovog učešća u donošenju odluka.

Propisano je da organi za sprovođenje izbora rade ako sjednici prisustvuje većina od ukupnog broja članova i odlučuju, takođe, većinom glasova ukupnog broja prisutnih članova, čime se postupa po preporuci 10 iz izvještaja OEBS/ODIHR-a iz 2018. godine i neformalnim komentarima eksperata Odihr-a. Propisano je i da su članovi izbornih komisija dužni da glasaju, što je, takođe, bila jedna od neformalnih preporuka Odihr-a.

Dalje je definisano da u sastavu organa za sprovođenje izbora ne može biti kandidat na izbornim listama. U skladu sa prioritarnom preporukom 2 iz Izvještaja OEBS/ODIHR-a iz 2016. godine propisano je da su organi za sprovođenje izbora dužni da obezbijede javnost rada, odnosno da su sjednice otvorene za medije. S tim u vezi, definisano je da predsjednik izborne komisije blagovremeno obavještava predstavnike medija o sjednicama, o dnevnom redu sjednica i obezbjeđuje da njihovi predstavnici prate sjednice izborne komisije.

Predviđena je i obaveza potpisivanja izjave o prihvatanju Etičkog kodeksa organa za sprovođenje izbora, čime se ispunjava preporuka 5 iz Izvještaja OEBS/ODIHR-a iz 2016. godine. Jedan od neformalnih komentara Odihr-a se odnosio na nedostatak mehanizama za otkrivanje kršenja pravila profesionalnog i etičkog integriteta i načinom postupanja u slučajevima kršenja istih. U odgovoru je naglašeno da je to materija koja će se urediti samim Etičkim kodeksom, odnosno da nije riječ o normama koje treba propisivati ovim zakonom.

Detaljno je, u skladu sa preporukom ODIHR-a, uređeno postupanje organa za sprovođenje izbora u slučaju kada lica koja prate izbore prekrše pravila o održavanju reda. Naime, propisano je da će predsjednik biračkog odbora, u slučaju da lice koje prati rad organa za sprovođenje izbora prekrši pravila o održavanju reda na biračkom mjestu ili na drugom način ometa rad organa za sprovođenje izbora, prvo upozoriti to

lice, a u slučaju da se kršenje reda nastavi, predsjednik će ga udaljiti, na osnovu prethodne odluke organa za sprovođenje izbora. Ekspertima Odihr-a je ukazano na to da je ovakvim načinom regulisanja isključena samovolja predsjednika, tj. da se odluka može donijeti tek nakon glasanja članova organa za sprovođenje izbora, što se potom unosi i u zapisnik o radu.

Članovi od 24 do 40 Predloga zakona se odnose na Centralnu izbornu komisiju.

Radni odbor 1 se prilikom razmatranja modela Centralne izborne komisije opredijelio za model profesionalne izborne komisije, odnosno komisije koja je sastavljena od lica koje bira Skupština Crne Gore, na predlog radnog tijela nadležnog za izbor i imenovanja nakon sprovedenog javnog konkursa.

Propisano je da Centralna izborna komisija ima status pravnog lica i da broji sedam članova, koji svoju dužnost obavljaju profesionalno. Radom Centralne izborne komisije rukovodi predsjednik koji se bira iz reda njenih članova.

Cjelovito i detaljno su uređeni uslovi koje treba da ispunjava lice koje može biti izabrano za člana Centralne izborne komisije. Takođe, Predlog zakona utvrđuje i lica koja ne mogu biti izabrana za članove CIK-a.

U skladu sa preporukom Odihr-a u čl. 28 do 31 detaljno je uređen postupak raspisivanja javnog konkursa za izbor članova Centralne izborne komisije, formiranje Komisije za izbor članova i postupak sačinjavanja liste kandidata i predlaganja nadležnom odboru.

U daljem tekstu je propisano kada članovima prestaje mandat po sili zakona, kao i kada se mogu razriješiti.

U skladu sa odredbom koja predviđa da organi za sprovođenje izbora odgovaraju organu koji ih bira, propisano je da Skupština Crne Gore može raspustiti CIK u slučaju da bez opravdanog razloga ne održava sjednice duže od šest mjeseci, kao i kad ne izvršava poslove iz svoje nadležnosti, u skladu sa članom 38 stav 1 tač. 1 do 24 ovoga zakona, što je u skladu sa neformalnom preporukom Odihr-a.

Definisano je da podnosioci izbornih lista Centralnoj izornoj komisiji, uz dostavljanje predloga liste, istovremeno određuju ovlašćenog predstavnika i njegovog zamjenika, kao i da ovlašćeni predstavnici imaju pravo da učestvuju u radu Centralne izborne komisije 20 dana prije dana određenog za održavanje izbora.

U članu 38 detaljno su razrađene nadležnosti Centralne izborne komisije, kojih ima znatno više u odnosu na važeći zakon, što korespondira sa uvođenjem profesionalne komisije. U okviru istog člana propisano je da Centralna izborna komisija ima svoju internet stranicu na kojoj, u roku od 24 časa, objavljuje sve akte i podatke, kao i privremene i konačne rezultate glasanja na lokalnim, parlamentarnim, predsjedničkim izborima i referendumu na svakom biračkom mjestu. Ovako definisan član proizašao je, takođe, iz neformalnih preporuka Odihr-a.

Kada je riječ o službi Centralne izborne komisije definisano je da njome rukovodi sekretar kojeg bira i razrješava Centralna izborna komisija nakon sprovedenog javnog konkursa u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju pitanja položaja državnih službenika i namještenika.

Članovima od 41 do 51 uređuju se pitanja koja se odnose na rad opštinskih izbornih komisija, koje, u skladu sa Predlogom zakona, bira Centralna izborna komisija, nakon sprovedenog javnog konkursa. Prilikom izbora članova opštinskih

izbornih komisija, Centralna izborna komisija je dužna da vodi računa o srazmjernoj zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, čime je uvažena neformalna preporuka eksperata Odihr-a.

U odnosu na sastav i mandat, definisano je da opštinsku izbornu komisiju čine tri člana, a oni se biraju na period od pet godina. Radom opštinske izborne komisije rukovodi predsjednik koji se bira iz reda njenih članova.

Detaljno su uređeni uslovi koje treba da ispunjava lice koje može biti izabrano za člana opštinske izborne komisije. Takođe, Predlog zakona utvrđuje i lica koja ne mogu biti izabrana za članove Komisije. U daljem tekstu je propisano kada članovima prestaje mandat po sili zakona, kao i kada se mogu razriješiti.

Takođe, definisano je da Centralna izborna komisija raspušta opštinsku izbornu komisiju i preuzima nadležnost opštinske izborne komisije u slučaju da ne vrši poslove iz svoje nadležnosti utvrđene članom 49 stav 1 tač. 1 do 11 ovog zakona.

Kao i kod Centralne izborne komisije predviđeno je da podnosioci izbornih lista opštinskoj izornoj komisiji, uz dostavljanje predloga liste, istovremeno određuju ovlašćenog predstavnika i njegovog zamjenika, kao i da ovlašćeni predstavnici imaju pravo da učestvuju u radu komisije 20 dana prije dana određenog za održavanje izbora. Članom 49 utvrđena je nadležnost opštinskih izbornih komisija i njihova obaveza da u okviru potportala Centralne izborne komisije objavljuju sva dokumenta i podatke, kao i privremene i konačne rezultate glasanja na lokalnim izborima, na svakom biračkom mjestu.

Imajući u vidu da se najveći obim rada u opštinskim izbornim komisijama odvija u vrijeme izbora, propisano je da za vršenje stručnih i administrativnih poslova, od dana raspisivanja izbora do dana proglašenja konačnih rezultata opštinske izborne komisije mogu angažovati stručno i tehničko osoblje.

Članovima od 52 do 56 regulišu se pitanja koja se odnose na rad biračkih odbora. Naime, definisano je da birački odbor čine predsjednik i četiri člana, te da mogu biti imenovana samo lica koja su pohađala obuku za sprovođenje izbora, prošla testiranja i dobila certifikat o uspješnom pohađanju obuke izdat od Centralne izborne komisije, što je novina u odnosu na važeći zakon. Detaljno se propisuje kako se popunjava sastav biračkih odbora i postavlja rok za njihovo imenovanje za svako biračko mjesto, a to je deset dana prije dana određenog za održavanje izbora.

Predlogom zakona je predviđena mogućnost da se može izmijeniti sastav biračkog odbora i to najkasnije 24 časa prije otvaranja biračkih mjesta. Definisano je da zamjenici moraju biti iz iste političke partije, koalicije ili grupe birača iz koje je bio imenovani član, u skladu sa neformalnom preporukom Odihr-a.

Dalje se reguliše obaveza opštinskih izbornih komisija da donose rješenja u odnosu na to koje političke partije, koalicije, odnosno grupe birača imaju pravo da odrede predstavnike u sastav biračkog odbora, kao i rješenja o proglašenju izborne liste kojim utvrđuje lica koja učestvuju u radu biračkih odbora kao ovlašćeni predstavnici. Ovlašćeni predstavnici imaju pravo da učestvuju u radu biračkih odbora pet dana prije dana određenog za održavanje izbora.

Na kraju se navodi da birački odbor neposredno sprovodi glasanje na biračkom mjestu, obezbjeđuje pravilnost i tajnost glasanja, utvrđuje rezultate glasanja na biračkom mjestu.

VI - Predlaganje i utvrđivanje izbornih lista (čl. 57 do 70)

Članovima od 57 do 61 regulišu se pitanja koja se odnose na kandidaturu. Predlogom zakona propisano je da političke partije, koalicije, odnosno grupe birača predlažu kandidate za svoju izbornu listu, na osnovu određenog broja potpisa birača. Propisano je da jedno lice može biti kandidat na jednoj listi za izbor, te da na isti može biti najviše onoliko kandidata koliko se bira poslanika, odnosno odbornika. Ova norma je izmijenjena u odnosu na važeći zakon u pogledu brisanja minimalnog broja kandidata koji jedna izbornih lista treba da sadrži i time se omogućavaju individualne kandidature.

Kao odgovor na dugogodišnje preporuke OEBS/ODIHR-a, a u cilju ostvarivanja principa rodne ravnopravnosti, Predlogom zakona je predviđeno da na izornoj listi treba da bude najmanje 40% kandidata manje zastupljenog pola, odnosno da na izornoj listi među svaka tri kandidata prema redosljedu na listi mora biti najmanje po jedan kandidat pripadnik manje zastupljenog pola.

U daljem tekstu uređuju se pitanja povlačenja izborne liste i odustajanja od kandidature.

Odredbe članova 62 do 69 odnose se na naziv, utvrđivanje i proglašenje liste za izbor. Definirano je kako se određuje naziv izborne liste u odnosu na to da li je podnosilac politička partija, koalicija ili grupa birača.

Kao odgovor na preporuku 12 iz Izvještaja OEBS/ODIHR-a iz 2018. godine, koja se odnosi na broj potrebnih potpisa za kandidaturu, u Predlogu zakona propisano je da izborna lista poslanika, odnosno odbornika može biti utvrđena ako je svojim potpisima podrži najmanje 0,3 % birača od broja birača u izornoj jedinici. U skladu sa neformalnim preporukama eksperata Odihr-a propisano je da Centralna izborna komisija propisuje postupak i organizaciju za davanje potpisa birača za podršku izborne liste.

Takođe, jedna od ključnih novina u odnosu na važeći zakon jeste propisivanje da birač može, svojim potpisom, podržati jednu ili više izbornih lista poslanika, odnosno jednu ili više izbornih lista odbornika, čime se predlaže način implementacije preporuke 9 iz Izvještaja OEBS/ODIHR-a iz 2016. godine i preporuka 12 iz 2018. godine.

Dalje, detaljno se nabroja potrebna dokumentacija koju treba predati izornoj komisiji uz izbornu listu, gdje se, takođe, propisuje novina, a to je da koalicione izborne liste dostavljaju, uz ostalu dokumentaciju, i koalicioni sporazum sa jasno utvrđenim pravima i obavezama. U skladu sa neformalnom preporukom Odihr-a, propisano je da se u koalicionom sporazumu moraju jasno regulisati međusobna prava i obaveze koalicionih subjekata u slučaju raskidanja koalicije (član 65).

Takođe, definiše se obaveza nadležnih izbornih komisija da utvrde da li je izbornih lista podnešena u određenom roku i da li je sastavljena u skladu sa zakonom. Predlogom zakona, kao novina, predviđa se mogućnost da se protiv rješenja Centralne izborne komisije o utvrđivanju i proglašenju izborne liste može se izjaviti žalba Ustavnom sudu Crne Gore.

Članom 70 definiše se način utvrđivanja zbirne liste za izbor, način utvrđivanja redosljeda na zbirnoj izornoj listi i obavezu javnog objavljivanja liste.

VII – Medijsko predstavljanje podnosilaca izbornih lista i kandidata sa izbornih lista (čl. 71 do 85)

U okviru ovog poglavlja propisana su prava podnosioca potvrđenih izbornih lista u odnosu na medijsko predstavljanje, kao i obaveze Radio-televizije Crne Gore, regionalnih i lokalnih javni emitera.

Propisano je da prilikom medijskog predstavljanja podnosilaca izbornih lista Radio-televizija Crne Gore, regionalni i lokalni javni emiteri koji se finansiraju iz budžeta države dužni su obezbijediti prevod na znakovni jezik. Takođe, sve najave i obavještenja moraju se emitovati u pristupačnim formatima licu s invaliditetom.

U odnosu na komercijalne emitere, propisano je da medijsko predstavljanje podnosilaca izbornih lista vrši se na osnovu pravila koja, u cilju ostvarivanja korektno uređivačke politike i ravnopravnog medijskog predstavljanja podnosilaca potvrđenih izbornih lista, donosi emiter.

VIII - Sprovođenje izbora (čl. 86 do 127)

U okviru ovog poglavlja članovi 86 do 97 odnose se na biračka mjesta. Naime, propisano je da biračka mjesta određuje opštinska izborna komisija, na predlog organa nadležnog za vođenje biračkog spiska, najkasnije 20 dana prije dana održavanja izbora. Opštinska izborna komisija, prilikom određivanja biračkih mjesta, dužna je da obezbijedi pristup biračkom mjestu licima sa invaliditetom. Ovim rješenjem se implementira preporuka 21 iz Izvještaja OEBS/ODIHR-a iz 2018. godine, koja se odnosi na obavezu opštinskih izbornih komisija da obezbijede pristup biračkim mjestima licima sa invaliditetom, kako bi se osiguralo njihovo ravnopravno učešće.

Definisan je način glasanja putem pisma, dostavljanje obavještenja od strane ministarstva nadležnog za biračke spiskove, korišćenje elektronskih uređaja za identifikaciju birača, kao i cjelokupna procedura glasanja. Precizirana je obaveza organa nadležnog za vođenje biračkog spiska u pogledu dostavljanja obavještenja o izboru licima sa invaliditetom u skladu sa neformalnim preporukama ODIHR-a. Naime, propisano je da lice sa invaliditetom, lice koje ono ovlasti ili elektronskim putem može podnijeti zahtjev nadležnom organu u kojem formatu želi da mu se dostavi obavještenje o održavanju izbora.

Članom 96 dodatno se precizira pravo predsjednika biračkog odbora da koristi telefon i mobilni telefon, i to isključivo u cilju ostvarivanja funkcije biračkog odbora, a naročito radi blagovremenog i tačnog dostavljanja podataka opštinskoj izornoj komisiji u cilju sprovođenja izbornog procesa.

Članovima 98 do 104 bliže se određuje sadržaj, oblik, izgled, način štampanja glasačkih listića. Propisuje se da Centralna izborna komisija za izbor poslanika, a opštinska izborna komisija za izbor odbornika utvrđuje boju glasačkih listića te da u slučaju da se izbori za izbor poslanika i odbornika sprovode istovremeno, glasački listiću moraju biti različite boje, što je novina u odnosu na važeći zakon.

Dalje se, između ostalog, utvrđuje pravo uvida u izborni materijal predstavnicima podnosilaca izbornih lista i kandidatima za poslanike i odbornike, kao i zabrana fotokopiranja izvoda iz biračkog spiska, čime se vrši usaglašavanje sa Zakonom o biračkom spisku i postupa po neformalnoj preporuci Odihr-a.

Članom 101 jasno se utvrđuje da je predsjednik biračkog odbora odgovoran za bezbjednost izbornog materijala koji preuzme od opštinske izborne komisije, u skladu sa neformalnim preporukama ODIHR-a.

Treći dio ovog poglavlja, odnosno članovi od 105 do 115, regulišu detaljno proceduru glasanja.

IX - Utvrđivanje i objavljivanje rezultata izbora (čl. 116 do 127)

Predlogom zakona cjelovito je definisano utvrđivanje i objavljivanje rezultata izbora, što, između ostalog, podrazumijeva: postupanje sa neupotrijebljenim, nevažećim i važećim glasačkim listićima, utvrđivanje broja birača koji je glasao na biračkim mjestima; broja birača koji su glasali putem pisma; ukupnog broja primljenih glasačkih listića; ukupnog broj nevažećih glasačkih listića; ukupnog broj važećih glasačkih listića i broja glasova datih za svaku izbornu listu.

Jasno je definisano što se smatra važećim, a što nevažećim glasačkim listićem, kao i da, u slučaju sumnje u validnost glasačkog listića, članovi biračkog odbora glasaju o tome i rezultat glasanja unose u zapisnik o radu biračkog odbora, u skladu sa neformalnom preporukom ODIHR-a.

Definisano je da Centralna izborna komisija ukupan broj glasova utvrđuje zbrajanjem rezultata glasanja sadržanih u izvještajima opštinskih izbornih komisija i rezultata glasanja u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, a opštinska izborna komisija ukupan broj glasova utvrđuje zbrajanjem rezultata glasanja sadržanih u zapisnicima o radu biračkih odbora. Dodatno, Centralna izborna komisija i opštinska izborna komisija dužne su sve podatke da tabelarno prikažu po svakom biračkom mjestu i javno objave.

U odnosu na raspodjelu mandata propisano je da učestvuju izborne liste koje su dobile najmanje 3% od ukupnog broja važećih glasova u izornoj jedinici, uz propisane izuzetke za izborne liste poslanika pripadnika određenog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice. Takođe, propisano je da se mandati koje je izbornih lista dobila dodjeljuju kandidatima prema redosljedu na listi za izbor. U ovom dijelu zadržana su važeća rješenja.

X - Prestanak mandata, ponovni izbori, popuna upražnjenih poslaničkih i odborničkih mjesta i prijevremeni izbori (čl. 128 do 132)

Predlogom zakona definisano je da mandat poslaniku može prestati prije isteka vremena na koje je izabran, u skladu sa Ustavom Crne Gore, dok se prestanak mandata odborniku detaljno reguliše. Propisano je da poslanik, odnosno odbornik kojem je prestao mandat podnošenjem ostavke zbog nespojivosti funkcije, može ponovo steći mandat poslanika, odnosno odbornika, ako na izornoj listi nije preostalo više kandidata. U daljem tekstu se navodi kada se mogu raspisati ponovni izbori, kada se raspisuju prijevremeni izbori, kao i na koji način se vrši popuna upražnjenih poslaničkih i odborničkih mjesta.

XI - Zaštita biračkog prava (čl. 133 do 139)

Izborni postupak u Predlogu zakona definisan je kao poseban i hitan pravni postupak. Svaki birač, kandidat i podnosilac izborne liste ima pravo da podnese prigovor u roku od 72 časa nadležnoj izbornoj komisiji zbog povrede biračkog prava u toku izbora. Članom 137 preciziran je rok od 48 časova u kom su izborne komisije dužne da odluče po prigovoru, s tim što je izbjegnuta klauzula pozitivne prezumpcije u slučaju nepostupanja nadležne izborne komisije. Odnosno, propisano je u slučaju da opštinska izborna komisija ne donese rješenje u roku, po prigovoru postupa Centralna izborna komisija, a kada Centralna izborna komisija ne donese rješenje u roku, žalba se može podnijeti Ustavnom sudu Crne Gore.

U odnosu na rok za podnošenje prigovora i rok za donošenje odluke po prigovoru, iako je međunarodna praksa pokazala da optimalni rokovi iznose 72 časa, nakon razgovora i detaljnih razmatranja, ipak propisan rok od 48 časova za odlučivanje po prigovoru. Tako se postupilo iz razloga što je rok za održavanje ponovnih izbora sedam dana, što znači da prethodno moraju biti završeni svi postupci po prigovorima. U odnosu na ovo pitanje slična je praksa i u zemljama regiona.

Definisano je da se Ustavnom sudu Crne Gore može podnijeti žalba na svako rješenje Centralne izborne komisije.

XII - Posmatrači izbora (čl. 140 do 147)

Predlogom zakona je definisano da ovlašćeni predstavnici nevladinih organizacija, registrovanih za praćenje ostvarivanja političkih sloboda i prava, mogu pratiti tok izbora i rad organa za sprovođenje izbora i imati uvid u sva relevantna dokumenta. Tok izbora, takođe, može pratiti Evropska Unija, druge međunarodne organizacije, strane nevladine organizacije i ovlašćeni predstavnici stranih država.

U ovom poglavlju su, takođe, regulisana pitanja koja se odnose na ispitivanje javnog mnjenja. Naime, propisano je da ovlašćeni predstavnici domaćih organizacija registrovanih za ispitivanje javnog mnjenja, mogu vršiti ispitivanje javnog mnjenja, kod birača koji su obavili glasanje i saglasni su sa tim.

XIII - Troškovi sprovođenja izbora i izborne propagande (čl. 148 i 149)

U ovom poglavlju propisano je da Centralna izborna komisija utvrđuje kriterijume, mjerila i raspoređuje sredstva opštinskim izbornim komisijama za vršenje odgovarajućih poslova u sprovođenju izbora za poslanike, odnosno odbornike. Takođe, propisano je i da državni organi i organi lokalne samouprave stavljaju na raspolaganje svoje prostorije, ostale uređaje, sredstva i opremu i obezbjeđuju ravnopravne uslove u njihovom korišćenju svim podnosiocima izbornih lista.

XIV – Kaznene odredbe (čl. 150 do 152)

U ovom poglavlju propisane su kaznene odredbe.

XV – Prelazne i završne odredbe (čl. 153 do 158)

U ovom poglavlju propisane su prelazne i završne odredbe.

Članom 158 propisano je da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona potrebno je izdvojiti sredstva okvirno u iznosu od 500.000 € iz budžeta Crne Gore.